

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
Pe un an 2 fl.
Pe o jumătate de an 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Nădejde, curajiu, tărie!

Aurul tot aur rămâne de 'l-ai arunca și 'l-ai ținea ani și zeci de ani în apă, în pământ, în foc chiar! *ba chiar în foc el se lămurește!*

Omul *vrednic* tot om *vrednic* rămâne de 'l-ai pune să viețuiască în bine, în tignă, ori în năcaz, în luptă, de 'l-ai linguși ori de 'l-ai prigonî! *ba chiar în năcaz și în prigonire se arată el mai ales în strălucirea sa întreagă!*

Întocmai și popoarele!

Poporul român dela descălecarea lui pe aceste frumoase plaiuri și până azi, timp de o mie și șapte sute de ani, vreme și privilegii avut-a destule, încă prea multe, de a se arăta *ce este și ce voește să fie?* Și a și arătat aceasta de prea multe ori și în prea strălucite chipuri, — căci el, metal nobil, de multe ori aruncat a fost în foc de cătră dușmanii sei din vremuri, cu gândul de a-l preschimba în aceea ce lor le era dorința: el însă chiar în acele probe de foc le dovedea că nebune le sunt sforțările, zadarnice opintirile și deșerte dorințele, căci precum din aur ori-cât 'l-ai ține în apă, ori-cât 'l-ai astupa în pământ, ori-cât 'l-ai arde în foc: tot nu o se-ți easă altceva decât aur, — așa din Român, ori-cât 'l-ai lingușit, ori-cât 'l-ai apăsât și chinuit: tot n'ai putut face altceva decât Român! În focul luptelor el mai ales s'a lămurit, și a dovedit ce e și ce voește să fie: Român de viață latină cu limba și legea lui frumoasă și sfântă!

Dar' precum de pe un metal pus și ținut îndelung în foc, se desprinde și cade din când în când câte o păturice suptirică de *zgură*: așa și de pe corpul nobilului metal al poporului român ținut sute de ani în focul probei, căzut-au din când în când pături subțirele, une-ori chiar mai groase, de — *zgură!*...

Istoria neamului și a bisericii noastre ni-o spun și ni-o arată aceasta. O pildă:

În vremurile nu tocmai vechi, dintre anii 1500 până pela 1700, pe când „naționalismul“ era un lucru mult-puțin de mâna a doua, pe când oamenii și popoarele se certau și se războiau între sine încă mai rău și cu mai mare îndârjire decât astăzi, nu pentru „naționalism“, ci pentru „religiune“, pentru „confesiunea“,

„credința“ la care aparțineau, — în aceste vremuri care prin frecările și războaiele lor luminează mereu ca niște flăcări mari cerul de peste mijlocul și apusul Europei, poporul român aici la noi nu putea nici el fi scutit de foc, ba era aruncat în un foc chiar foarte diavolesc, ca și care mai diavolesc nici doar' în văile rîurilor de foc ale iadului nu mai poate fi!

Acestea sînt vestitele vremuri, când principii domnitori calvini ce cărmuiau Ardealul, încercau să calvinizeze pe Români. Ne-voind Românii a se pleca dorinței lor, au prins a-i chinul ca niște adevărați călăi, și în chinuirea lor au mers așa de departe, că au adus vestitele legi „aprobată și compilate“, care nu vreau să recunoască în Ardeal alte popoare decât pe Unguri, pe Sécui și pe Sași — Românii se declară, prin lege, numai îngăduiți pe pământul țerii, până când îi va bineplăcea nemeșului căruia îi făcea slujba de vita...

Îți poți închipui vremuri mai ticăloase, foc mai cumplit?

A fost diavolesc acest foc și îndelung a ținut: două sute de ani! și s'ermanul popor român, nobilul metal pus în foc, silit a fost să arunce de pe sine o pătură de... *zgură*, — dar' *zgură* prețioasă!

Sub greutatea apăsării, toată aristocrația românească (adecă pătura de Români care ajunsese și ei la o stare mai bună, între nobili), s'a deslipit de trupul poporului din care a eșit și a dat tiranilor prețul ce 'i-s'a cerut: s'a calvinizat, — dar' deodată cu religiunea 'și-a părăsit și naționalitatea, s'au făcut... unguri.

Poporul însuși a simțit amar această pierdere, această desbrăcare de coaja sa de pe de-asupra, căci a pierdut scutul ei — dar' a rămas totuși și mai departe același care a fost: Popor român, aur curat! Și a trecut și această probă, și altele: și tot Român e și azi, încă brav și bun Român!

De ce?

Pentru-că a avut nădejde în D-zeu și în trecerea odată a relelor, curajiu a să împotrivi curselor puse în calea lui în formă de lingușiri ori chinuri, și tărie de a le suporta pe toate! Ear' toate acestea laolaltă înseamnă virtute, și poporul ce le întrunește în sine: popor virtuos, popor de oșel, popor de eroi!...

Potrivind zisele de mai sus la zilele noastre de astăzi, hotărit că vom afla mare asemănare între atunci și acum!

Atunci — era poporul român pus la grea probă, să se lăpede de religiunea sa strămoșească, care ar fi urmat de sine și desnaționalizarea precum a urmat la lăpêdata nemeșime românească;

Astăzi — este pus la nu mai puține grele încercări și încă deadreptul pentru a-l face să se lapede de nația sa, de limbă, obiceiuri etc.

Dar', întrebăm noi pe fiecare Român cinstit și lui D-zeu plăcut, azi când alta e lumea și lumina ce s'a versat peste ea, să fim noi strănepoții mai slabi, mai pipirniciți, mai ticăloșiți, mai putrezi, cu toată lumina și înaintarea la care am ajuns, decât strămoșii nostri cei-ce orbecau în întunec și nici preoții lor nu știau măcar ce-i ori serie?

Noi cei cari avem școale în toate satele, cari avem cărturari, învățatori, preoți și țerani luminați, avem foi și cărți cari ne învață, noi se putem fi înfrânți și desbrăcați de scumpa noastră naționalitate, dacă ei cei lipsiți de toate acestea — n'au putut fi?

Nevrednici strănepoți de vredniciei nostri strămoși am fi!

Dar' nu poate fi vorbă de așa ceva! Poporului nostru scris îi este în cartea sorții sale un viitor bun și strălucit, viitor la care însă numai în puterea propriei sale virtuți va putea ajunge: Fiind statornic în credințele sale, nădăjduind și cu curajiu aruncându-se în luptă contra celor-ce îl împedecă de-a ajunge mai curînd la acel viitor.

Pentru aceea mai ales, nimêrui nu-'i este astăzi iertat să desnădăjduască vîzînd spre pildă aprigile prigoniri ce ne încearcă din partea stăpînirii ungurești.

Nu sînt nici acestea altceva decât un foc, din care noi avem să eșim mai lămurîți, mai curați, — datorința noastră a tuturor însă e, ca din toate puterile să încercăm a împedeca îngroșarea prea tare a păturci de... *zgură* — pe care avem să o aruncăm de pe corpul nostru în urma acestui foc!... Dar' când vedem totuși ici-colea arătări triste cum sînt spre pildă stările de azi din Marmăția (despre care la alt loc publicăm o scri-soare), încă se nu desnădăjduim, căci în

urma urmelor și acestea tot numai o adevărire a legilor de mai sus, sânt.

Repețim însă: *datorința noastră a tuturor e, din toate puterile noastre să încercăm azi, în aceste grele zile, a împedea pe unele suflete slabe, dela des-nădejduire și alunecare întru a se preface . . . zgură.* —

Am scos o singură pildă din istorie, dar' e destul, căci din ea puternic ne răsună pentru năcazurile noastre de azi, *învățătura:*

Nădejde, curagiu, tărie!

im.

Îmbrățișați meseriile!

Este o părere foarte greșită care stăpânește încă mințile multor părinți la noi, și care ne cășunează multă pierdere din punct de vedere obșteșc național. Anume la noi fiecare părinte care are nițică prindere de a-și purta fiul la școală, nu se gândește la altceva decât ca din el „domn” să facă, altceva nu! Și apoi cine nu vede cum păcatele ei pot ajunge oamenii noștri la „domnie” și care le este soarta lor chiar când sânt deajuns pregătiți, și în virtutea științei ce o au ar pute fi cu adevărat domni, adecă puși în înalte slujbe.

La aceea mai nici un părinte nu se gândește, că să facă din fiul seu un meseriaș cinstit, harnic. Ca și cum un meseriaș ajuns odată în brazda sa, și purtându-și cu cinste și sirguință meseria, nu ar fi mai domn ca mulți „domni” de cei de carte!

Nouă ne este necaz într'adevăr văzând acest lucru, și nu putem din destul cerca să împăcăm pe părinții români cu gândul, că de multe-ori, dacă nu chiar totdeauna, cu mult mai tare au asigurat viitorul fiilor lor făcându-i să îmbrățișeze o meserie, decât ținându-i zeci de ani la carte pentru a-i face „domni” și pe urmă alegându-se de ei prea adese-ori adevărați peritori de foame.

Ne doare inima când vedem, cum în orașe mai de frunte, ca și Sibiiul bunăoară, meseriași Români cinstiți, harnici și cu frumoasă stare, sânt siliți a folosi în casele lor ucenici (învățăcei) și calfe de neam străin, de Român ne-căpătând, căci nu vreau oamenii să se plece la meserii, deși ei mai bucuros ar învăța pe Români, și cu Români s'ar ajuta.

Oamenii publici concursuri și înștiințări prin foi că au lipsă de atâția și atâția învățăcei, anume ca Românii să le răspundă, și pe urmă nu capătă, ci trebuie să iee străini. Asta e greșită părere a părinților români.

Meseriile trebuiesc îmbrățișate cu căldură și apoi spriginite. Ele sânt o carieră din cele mai bune pentru viață, aducătoare de bani și asigurătoare de neatrănare.

Atragem deosebita luare aminte a părinților asupra publicațiilor de acest fel ce se fac din când în când prin foi (pe paginile din urmă). Să se prindă fiecare privilegiu, să se umplă fiecare loc cu fii de ai noștri!

Așa a fost de pildă, în numărul trecut al „*Foii Poporului*” înștiințarea că dlui P. Moga, brutar (pitariu, chiflariu) îi lipsesc trei învățăcei, dlui Lazaroiu din Orăștie că-i lipsește unul la prăvălia d-sale de haine, -- acum e lipsă de un tinăr în România la apotecă, *una din cele mai strălucite și bune cariere!* de ce nu se hotărăsc părinții noștri a-și aplica fiii pe ele? Domni, și încă adevărați domni să aleg de ei pe aceste cariere. Și apoi o, cât de mare lipsă avem noi de acest fel de cetățeni români, care se se ridice prin orașe, și pe care să-i spriginim apoi, ear' nu tot pe străini! Tinerilor români din inimă binele dorindu-le le strigăm:

Îmbrățișați meseriile!

Avram Iancu.

La numărul trecut al „Foii Poporului” am alăturat, ca un fel de adaus, câte o „Listă de subscriere” tipărită, pentru monumentul lui Iancu, și rugăm călduros pe iubiiții noștri cetitori, a nu da uitării nici nefolosinței acele liste, ci intrucât se poate, a le purta între oameni în Dumineci și sârbători, la petreceri și la alte întruniri cinstite, rugându-i să dea fiecare câte o listă pentru marelui scop, ear' după adunare, a le trimite la adresa însemnată pe liste. Cel-ce astăzi nu poate face acest lucru, din o pricină ori din alta, să-l facă mâine, și nu va fi prea târziu, căci jertfa cinstită este bine primită lui Dumnezeu și oamenilor, în fiecare vreme. Toamna e aproape; oamenii atunci au mai ales câte ceva din aceea cu ce Dumnezeu i-a dăruit din roada pământului, și atunci să-și aducă fiecare aminte, a da și scopurilor nobile prinusul cuvenit din prisosința sa!

Și apoi astăzi earăși o veste prea îmbucurătoare. Meseriași români din Brad (comit. Hunedoarei), au simțit nobilul îndemn, de a da o petrecere de vară la 5 August. n. în Brad, cu scop ca întreg venitul curat să-l verse în fondul pentru „*Monumentul lui Iancu*”. În fruntea mișcării a stat un comitet. Anume domni: Valerian Cioran, lemnar, Toma Oșel, zidar, Dumitru Suci, măcelar, Ilie Zirna, argășitor, și Constantin Costin, faur. Petrecerea s'a ținut, și mulțumită caldului sprigin ce au întimpinat, se vede, din partea întregii inteligențe române din Brad și giur, petrecerea a reușit foarte frumos și a avut un venit curat destul de însemnat:

80 fl. 05 cr., care sumă ni-s'a trimis deja pentru adaugere la fond.

Nu putem din destul lauda frumoasa și româneasca pornire, a cărei dovadă și rod a fost petrecerea din vorbă și venitul ei.

Onoare bravilor meserieși români din Brad și tuturor acelor domni cari îi îndeamnă și spriginesc la săvârșirea de atât de românești porniri și arătări!

După acestea lăsăm să urmeze încă unele liste sosite în zilele din urmă:

*

Suma din numărul trecut:

577 fl. 91 cr. și 203 lei, 50 bani, r.

La care e a se adauge suma soșită ca venitul curat al petrecerii din Brad. 80 fl. 05 cr.

*

Din Roșcani am primit dela tinărul Ioan Sêrb, student, lista cu suma de mai jos adunată de d-sa dela următorii:

Eugeniu Sêrbu 10 cr., Ioan Sêrbu, 15 cr., Ilariu Sêrbu, 10 cr., Oliviu Sêrbu 10 cr., Pararaschia Șindea 40 cr., George Caba 50 cr., Teodor (Caba) Mircea 30 cr., Niamțiu Laiș 30 cr., Aron Muntean 20 cr., Ioan Tomoie 10 cr., Popa Caba 10 cr., Patruț Mircea 10 cr., Mariți Lupșa 10 cr., George Lupșa 10 cr., Ioan Turc 10 cr., Damascin Stănilă 10 cr., Sănsion Zăpău 10 cr., Șinge Nicolae 10 cr., Ioan Sêrb, preot 1 fl., Todosie Oprian, crâșnic 10 cr., Alisie Crișan 5 cr., Vasilie Mărincea 5 cr., Similiana Nianț 5 cr., Mihai Mărtinesc 5 cr., Petru Mărtinesc 5 cr., Pêtru Pescar 5 cr., Aron Mircea 5 cr., Șinge Moise 5 cr., Oprian Todosie 5 cr., George Popa 5 cr., Rusalin Toplean 5 cr., Domnica Mircea 5 cr., Mihaiu Tomestean 5 cr., Mihaiu Șindea 5 cr., N. N. 1 fl., Iauss Budusean 40 cr., Șinge Mihai 25 cr.

Suma 6 fl. 50 cr.

*

Din Sara-Vale ni-a trimis tinărul Simion Ioanovicu, student, următoarea listă:

Mihai Pêrvu, profesor 50 cr., Georgiu Mateiu, econom și cânt. bis. 20 cr., Miron Andron, econom și cânt. bis. 10 cr., Teodora Andron, soție de plugar 10 cr., Ariton Andron, plugar 10 cr., Ilie Andron, plugar 10 cr., Dr. Georgiu Roșca, medic 1 fl., Simion Andron, învățător 10 cr., Petru Mateiu, proprietar 1 fl., Simion Andron G., preot emerit 1 fl., Eugeniu Lupu, econom și cânt. bis. 10 cr., Treică Roșu, econom și cânt. bis. 10 cr., Amalia Pêrva, soție de profesor 50 cr., Simion Ioanovicu, stud. gimn. 20 cr., Nicolae Stănilă, econom 50 cr., Marta Stănilă, soție de econom 20 cr., Irimie Stănilă, fiu de econom 10 cr., Antița Stănilă, fată de econom 10 cr., Titus Stănilă, fiu de econom 10 cr.

Suma 6 fl. 10 cr.

*

Din Ponorel am primit dela dl Ioan Galdău suma de mai jos, adunată dela următorii:

Ioan Galdău cu soția 1 fl., Ioan Bendea al Barburi 10 cr., Iosif Burz al lui Gavrița 20 cr., Crăciun Oarga 10 cr., Vasilie Galdău 10 cr., Nicolae Drăgoiu, subjud 30 cr., Ioan Pleșa, jurat 20 cr., Andronic Burz al lui Ioan 10 cr., Nicolae Ciora al lui Ioan 10 cr., Iuliu Coroiu al preotului 10 cr., Nicolae Puiuț a

Samfiri 10 cr., Gavriila Burz 10 cr., Moise Pleșa 5 cr., Iacob Ciora 10 cr., Ioan Gligor, preot 1 fl., Petru Coroiu 10 cr., Simtion Puiuleț 20 cr., Ioan Ciora al Samfiri 10 cr.; Tanase Cnlda 10 cr., Petru Oniciu 10 cr.; Todor Dragoiu al Salci 10 cr., Veselié Pleșa al lui Coste 10 cr., Nicolae P. Aricele al Muscanului 10 cr., Gerasim Dragoiu 10 cr., Samoila Vesa 10 cr., Nicolae Coroiu al lui George 10 cr., Protase Puiuleț 10 cr., Andreiu Pleșa 15 cr., Nicolae Potinteu 10 cr., Dumitru Pleșa al Nuțului 10 cr., George Tomusiu al Drudului 10 cr., Todor Haiduc al lui Ioan 6 cr., George Oarga Catăna 5 cr., Lupuțiu Coroiu 10 cr., Non Pop 10 cr., Dumitru Cudau, pandur 10 cr., Ioan Pleșa a lui Nonuț 5 cr., Dumitru Ciora al lui Veselie 10 cr., Petru Marc 5 cr., Nicolae Bogdan Csoranel 10 cr., Ioan Vertan al lui George 10 cr., Ioan Ciora al lui Todor 10 cr., Todor Coroiu al lui Lupuț 10 cr., Ioan Dragoiu al Culiți 10 cr., Simtion Pleșa al lui Todor lui Coste 10 cr., Lazar Ciora 10 cr., Ioan Chirila, morar 10 cr., Ioan Galdău al lui Nicolae 10 cr., Alexandru Galdău al lui Ioan, școlar 10 cr., Vasilie Vesea al lui Ioan, școlar 50 cr., Nicolae Coroiu, preot 50 cr., Ciora George al lui Ioan 20 cr., George Coroiu Sciopul 20 cr., Sándor Fodor, faur 20 cr., Iosif Burs al lui Artemie 10 cr., Ioan Coroiu al lui George Sciopul 29 cr.

Suma 9 fl.

Dela singuratici am primit următoarele sume:

Dela dl *Cica Ioan* din *Roșia-săsească*, 1 fl.; dela dl *Nicolae Băeșan*, preot gr.-ort. în *Bucium-Ișbita*, 1 fl.; dela *Nicolae Furca*, proprietar în *Bucium-Poeni*, 1 fl.

Suma 3 fl.

Suma întreagă adunată până acum:

682 fl. 56 cr. și 203 lei, 50 bani, r.

T. Iviu Albini,
dătător de samă.

Suta de procese.

În 8 August n. 'i-s'a înmanuat în temnița din Cluj dlui *Andreiu Balteș* scrisoarea de acuză, prin care 'i-se face cunoscut, că în 18 Septembrie n. se va pertracta procesul de presă al „*Tribunei*“ (al 19-lea) pentru adresa de alipire publicată în nr. 208 al „*Tribunei*“ din 1893.

Adresa împrișcinată este următoarea:

Dlul Aurel C. Popovici

în Sibiu.

Intoleranța (neingăduință) șovinistă Te-a pus în șirul celor mai mari martiri ai națiunii noastre românești.

Causa pentru care suferi, neînfrântule luptător, e cauza întregii românimi.

Sus stindardul nostru național!!!

Sântem gata la ori-ce jertfe!!!

Turda, 10 Septembrie 1893.

Teodor Trombițaș, Iuliu Petricaș, Gaia, Nicolau Rusu, I. Romoșian, Iuliu Gel Gelan, Simeon Nicoară, Stefan Mariș, Simeon Poruț, Valeriu Moldovan, George Tătar, Ioan Giurgiu, Ioan Cadareșcu, Septimiu Basil, Constantin Florian, Iuliu B. Murășan.

AMĂNUNTE

dela pertractarea

procesului nostru al treilea.

Tribunalul era alcătuit din: *Beesek Lajos*, ca președinte, *Rheinbold Arthur* și Dr. *Szentkirályi Gyula*, ca juzi, ear' ca notar Dr. *Balázs Elemér*.

Procuror: *Gócs Jenő*.

Tălmăciu: Dr. *Lehmann Robert*.

Acușai: *George Moldovan*, ca redactor responsabil al „*Foii Poporului*“ și *Iosif Marschall*, ca editor al ei.

Apărător: *Ioan Russu Șirianu*, publicist.

Președintele deschizând ședința și vâzând că jurații sânt întruniți abia în număr de 5 inși (în loc de 36), ridică ear' ședința și dă lista juraților domnului jurat Dr. *Szamosi János*, profesor de universitate, ca acesta să caute să se întregească la numărul cerut de lege.

Spre scopul acesta totul se pune în mișcare, și panduri și polițiști, și tălmăci și notar, alergând în dreapta și în stânga după jurați prin oraș, care nu voiau să mai vină, așa că abia pe la 11 ciasuri s'au putut aduna 36 de inși. Se vede că s'au cam săturat până și Ungurii și Jidovii din Cluj de atâtea procese de presă, numai guvernul și procurorii sei încă nu...

După 11 ciasuri s'a început tragerea sortii, că adevă că din cei 36 de jurați să fie judecători în acest proces (fiindcă numai 12 trebuie).

Soartea a dat pe următorii 12:

Stein G., Gádl J., Hegyessi V., redactor la foaia guvernamentală „*Kolozsvár*“, *Szigeti G., Farkas G., Molnár S., Gerébi M., Fülep G., Sok B., Dr. Szócs I., Bolgya I. și Nagy K.* — Acestia cu mâna pe inimă jură că vor judeca drept după-cum li-a dicta „suffletul“ lor. Se cetește apoi pira procurorului (publicată în numărul nostru trecut). După aceea se cetește întreg articolul împrișcinat, în traducerea ungurească. Acușaii întrebați de procuror de doresc să se cetească și românește, cer că da, să se cetească și românește!

Dar' aci se scoală numai decât juratul *Hegyessi Vilmos*, redactor la foaia „*Kolozsvár*“, și cu o obrăznicie jidovească se împotrivesc cetirii în limba română a articolului!

„Legea de naționalități, ce-i drept, — zice juratul *Hegyessi*, — iartă aceasta acușaiilor, eu însă cer ca aceasta să nu se facă...”

Președintele: „Aci nu d-ta vei rîndul, că legea de naționalități, ce drept le dă și ce nu acușaiilor; aceasta e treaba președintelui“...

Juratul *Hegyessi*: „Eu nu doresc și sânt în contra cetirii în românește a articolului împrișcinat!“...

Președintele: „Te provoc la ordine, dle jurat; ori o dorești d-ta ori nu, aici eu am drept a porunci! — Acușaii o doresc și au și dreptul să o ceară aceasta.“

Juratul *Hegyessi*: „Apoi eu declar că nu cunoaștem limba română“...

Președintele rînduește, ca articolul împrișcinat să se cetească și în limba română și el se și cetește.

După cetirea în românește, acusatul *Iosif Marschall*, ca German de origine, cere, ca articolul acesta să 'i-se traducă și lui în limba mamei sale.

Președintele dă loc cererii acusatului; tălmăciul însă declară, că lui aceasta ti este peste putință să o facă, neștiind el nemțește

Atunci dl acusat *Marschall* e silit să se lapede de cererea sa și de dreptul seu.

Urmează întrebarea acușaiilor, care, cine și de unde e?

La întrebările președintelui acusatul *George Moldovan* răspunde românește următoarele:

Sânt născut în Sibiu, de 30 ani, de religiunea gr.-or., necăsătorit, fără avere și nepedepsit.

Președintele: Pe timpul când articolul încriminat s'a publicat în „*Foia Poporului*“ d-ta ai fost redactor responsabil?

Dl *G. Moldovan*: Da, eu am fost!

Președintele: Ce știi despre articolul împrișcinat?

Dl *G. Moldovan*: Articolul împrișcinat a venit din afară, dela țeară, la redacțiunea „*Foii Poporului*“ spre publicare.

Președintele: Cunoști pe autorul articolului?

Dl *G. Moldovan*: Nu-'l cunosc, precum nu am putut pricepe nici iscălitura lui, fiind rău scrisă.

Președintele: Ce s'a întâmplat cu manuscrisul articolului?

Domnul *G. Moldovan*: S'a nimicit în dată după tipărire, ca și toate celelalte manuscrise.

Președintele: Iai răspunderea pentru acest articol?

Dl *G. Moldovan*: Da!

Președintele: Înainte de a da articolul spre publicare nu 'l-ai cetit, și dacă da, n'ai aflat într'însul lucruri, care sânt contra legii?

Dl *G. Moldovan*: Am cetit articolul, și tocmai fiindcă nu am aflat în el nimic de pedepsit, 'l-am dat spre publicare.

Acusatul *Iosif Marschall*, născut în Sibiu, de religiunea evangelică-luterană, de 34 de ani, tipograf, căsătorit, tată a doi copii, răspunde în limba germană, că deși necunosător de lege, pe timpul publicării articolului a fost editor responsabil al foii. Articolul împrișcinat nu 'l-a cetit nici în manuscris nici în tipar, deoarece-ce dinsul ca German nu știe destul de bine românește, dar' dealtmintrelea el se ocupă numai ca tipărirea foii și timp nu-'i rămâne ca să cerceteze cele-ce redacția publică în foaie; cu toate acestea primește răspunderea pentru acest articol și e gata să poarte ori-ce urmări și pedepse, ce legea ti va dicta.

Se cetesc apoi atestatele de purtare ale acușaiilor, care dovedesc, că acestia au dus și duc o vieță nepătată.

După toate acestea urmează vorbirea de acuză a procurorului *Gócs Jenő* (ceialalți duși fiind pe la scâlzi) El zice cam acestea:

Onorată curte cu jurați!

Abia s'a închis zăvorul temnițelor în urma celor osândiți pentru Memorand, și eată alți ațtători valahi, care asmuță, ațtă... Ei nu întrelasă nici un privilegiu ca să nu ațte, să nu aprindă cu „minciunile“ lor flacăra urei în contra noastră, în sinul poporului român.

Stratul procesului de astăzi, articolul împrișcinat este și el o vie ațtare la ură în contra națiunii maghiare. Este de prisos să mai dovedesc, că articolul cuprinde ațtare.

Punctul lui de mâncare este *Memorandul* și *Replica*, care fac ca sângele să ni-se urce în obraji de rușine, că în ce mod ni-au mângit onoarea înaintea Europei! Și eată articolul acesta pe au'orii și pe răspânditorii Memorandului și ai Replicii îi pune ca pildă de urmat ca pe niște glorioși, ca eroi, pe cei-ce ni-au mângit onoarea. Se poate închipui stat care ar suferi nepedepsit asemenea lucruri? Statul maghiari s'a folosit în pedepsirea lor de arma „dreptății”. Și asta este „prigonirea crudă”, pentru care strigă articolul. Acesta este „sbiciul unguresc”, care lovește întreg poporul român! Ce zice articolul? Că stările de astăzi nu se pot suferi, trebuie să li-se pună capăt.

Și ce îi e scopul? Articolul spune lămurit: „trebuie să le arătăm Maghiarilor, care ne prigonesc, neîndreptătesc, pe noi Români pacinici, că: cine sînt Români și ce vor ei; și că păcatul cel mai mare este acum — tăcerea; trebuie să ne luptăm; jertfe și curagiu, căci fără acestea la nimic nu putem ajunge”.

Auziți, dlor jurați, *provocarea* la jertfe, ce trebuie să le aducă poporul român. Cuvintele acestea nu se pot fals tălmăci! Auziți, dlor jurați, cuvintele care ațită la ură în contra Maghiarilor „crudeli, care pe Români îi aruncă în temniță”. Cuvinte de aceste găsești în fiecare număr din „*Foia Poporului*”. Îmi sfârșesc scurta mea vorbire cu rugarea, să aduceți judecată *osânditoare* asupra acuzărilor”.

Această vorbire se tălmăcește apoi pe scurt și în limba română; ear' în limba germană dl acuzat Marschall nu o mai cere, deși avea dreptul.

După acestea dl *I. Russu* *Siriani* ține următorul:

Discurs de apărare:

Onorată curte cu jurați!

Am venit să apăr într'un proces de presă al „*Foii Poporului*” și eată, prin discursul dlui procuror sînt silit să mă ocup cu procesul *Replicii* și al *Memorandului*. Pentru-că în partea covârșitoare a discursului de acuzare, dl procuror s'a întins asupra celor petrecute aici înainte cu luni de zile. De bună-seamă o face pentru-ca să Vă câștige în contra acuzărilor, d-sa a arătat ce s'a servit prin *Replică* și *Memorand*, s'a ocupat cu fapte, asupra căror justiția D-Voastre 'și-a zis deja cuvântul, căci bărbații noștri iubiți sînt chiar în temniță. Dl procuror vi 'i-a arătat ca primejdioși pentru patrie, a pus lîngă ei pe acuzății de azi ca să ni-'i arate și p'acestia ca turburători ai ordinei, ca pe ațitători înfricoșați.

Va să zică tot poveștile vechi.

Neputînd să arete din articolul împri-cinat anumite părți, din care să reese vinovăția acuzărilor, d-sa găsește mai ușor a vorbi despre lucruri, care nu trebuiau aduse aici. Dar' ce are a face *Replica* și *Memorandul* cu procesul de azi? Dacă autorii acestor opere v'au supărat, 'i-ați osândit, și încă greu! Să arătați însă pe acuzății de azi ca discipli (școlari) ai autorilor *Replicii* și *Memorandului* numai pentru a se stoarce osândirea lor, a nu spune că în articol prin ce au păcătuit, eată ce nu se poate ierta!

Vorba că noi ziaristii români ațităm din „meserie”, e atât de veche și am respins-o de atâtea-ori, că mă mir că dlui procuror nu 'i-a fost greață s'o repețească eară.

Apoi ca să faceți curtea să-'i osândească cu atât mai ușor, ziceți că nu e ceva lucru

mare și greu să stai în temnița ungurească, pentru-că „nu-i reu în ele.”

Dle procuror! Dintre noi cei mai mulți au stat în aceste temnițe, știm ce însemnează traiul în ele. Vă încredințez, că nimeni nu le dorește. În felul de față vorba d-voastre este cu atât mai nenimerită, cu cât e vorba ca acuzărilor să li-se dea *temniță ordinară*.

Apoi a îndrăsnit încă dl procuror să zică, că *poporul român habar nu are de lupta noastră națională*, că la procesul *Memorandului* țeranii români au fost aduși dându-li-se plată de zi

Dar' tocmai procesul *Memorandului* a dovedit în chip strălucit, cât de mult poporul întreg consimte cu tot ce conducătorii sei săvîrșesc, că au știință despre tot ce se întîmplă. D-voastră, dle procuror, ați văzut marea manifestare și nici ca glumă răutăcioasă nu e de zis, că poporului 'i-s'a plătit să vină și să-'și arete dragostea pentru conducătorii sei! Dar' de sigur, dacă d-voastră n'ați simți că noi avem rădăcini în popor, nu ne-ați prigoni așa cumplit.

Nu, poporul a adunat din propria-'i sărăcie și a plecat la drum lung să-'și arete alipirea la cei-ce se aruncă în lupta națională!

Tăgăduirea D-Voastre că cei osândiți nu au încrederea poporului, pe care ziceți că îl cunoașteți mai bine decât noi, deasemeni rămîne o vorbă, pe care nici-odată nu veți dovedi-o, ci dimpotrivă, s'a dovedit contrarul. Articolul azi împri-cinat vorbește de *lovituri primite*, este scris din afară, cum dar' puteți zice, că el e o ațitare cu scop? Da, puteau să agite lucrurile pe care le descrie, acestea însă de D-voastră, puterea de stat, erau săvîrșite, și dacă vă plîngeți că foaia noastră vă descrie rău în fiecare săptămână, vina nu noi, cari numai însemnăm ce se întîmplă, o avem, ci cei cari dau privilegiu ca românimea întreagă să se ațite.

Ațitare săvîrșesc foile D-voastre, pe care însă nu le înprocesuați; ură ni-se arată din partea D-Voastre, între care chiar pe banca juraților se află persoane cu atîta neplăcere pentru ori-ce este lucru românesc, încât ca dl *Hegyesi*, n'au răbdarea ca să asculte nici măcar 10 minute cetirea unui articol românesc!

Aș mai zice ceva, onor. curte, privitor la acuză, dar' dl procuror s'a mărginit a zice simplu că articolul incriminat este a se pedepsi, să arete hotărît ce e de pedepsit în-trînsul, nu s'a încumetat.

Nu recunosc ca articolul să cuprindă ațitare, nu că colegul meu *Moldovan* e vinovat pentru publicare, și cu atât mai puțin recunosc culpabilitatea dlui *Marschall*, pe care de altfel nici legea nu 'l-a recunoscut de răspunzător pentru editură, din care cauză s'a și oprit prin Ianuarie „*Foia Poporului*”. Cer deci achitarea amîndurora. Asta cu atât mai osebit, cu cât numai dreptatea ați servi respingînd pîrele neîntemeiate și cu cât *nu noi*, ziaristii români *asmuțăm pe Români contra Ungurilor*, cum zice dl procuror, ci *puterea de stat ne împinge la lupta națională*, pe care dl procuror o numește „ațitare”.

*

După dl *Russu*, a vorbit de nou procurorul vre-o cinci minute, stăruind pentru pedepsirea acuzărilor, ear' procurorului 'i-a răspuns earăși dl *Russu*, în o vorbire scurtă dar' temeinică, după cari toate, președintele schițînd odată încă decursul întregii pertractări, poștește pe jurați să-'și aducă verdictul (părerea

lor) de sînt vinovați acuzății ori nu. Jurații retrăgîndu-se în o odaia vecină, după lungă sfătuire aduc cunoscutul verdict, publicat în numărul nostru trecut, ear' pe temeiul verdictului lor, tribunalul a croit sentința cunoscută.

La iubiții noștri.

La scumpii noștri osândiți din Seghedin și Vaț, se duc mereu cete de Români în vedere. Fac drumuri lungi și grele ca să le poată vedea fața și să le poată strînge mîna, și să le poată zice o vorbă-două de mîngăiere și mărturisire a alipirii și dragostei ce le poartă în inimi.

Cea din urmă vizită, despre care avem până acum știri, li-a făcut-o în Seghedin scumpilor bărbați naționali, o deputație (ceată aleasă și anume spre acest scop trimisă) de țerani români din Bănat. Eată telegrama ce s'a trimis «Tribunei» în această privință din Seghedin:

„Azi au cercetat pe iubiții noștri martiri o deputație din Nereu, în Bănat avînd în frunte pe Ștefan Oprean și Terențiu Oprean, preoți și Baran, învățător”.

Scrisoare din Marmăția.

Scrisorii de mai jos, de altfel de mult primite, îi dăm loc, chiar acum aflînd-o de interes în legătură cu întîmplarea din săptămîna trecută, când o ceată de preoți s'au purtat foarte neromânește, închinîndu-se fișpanului lor cel nou, ca la un vițel de aur! Trist!

Maramureș 17/29 Martie.

Domnule Redactor!

Vin a vă împărtăși ceva despre un ținut cucerit și el de strămoșii noștri, numindu-'l „*Dacia supra-montană*” sau, după-cum îi zic astăzi *Marmăția* (Maramureș). Acest ținut are trecut frumos în istoria noastră națională, el este „*Patria lui Dragoș*”. Păduri, ape și munți și tot felul de bogății au fost destule în Marmăția. Următorii lui Dragoș au știut păstra și lucra, au purtat economie frumoasă, dar' de bună-seamă că nu au știut pe a cui seamă vor rămîne și cine le va stăpîni, acele moșii întinse și cu greu câștigate. Era un timp când Moroșenii puteau zice că sînt numai *curați Români*, astăzi... Vai! astăzi *nu Români folosesc frumoasele averi ale Dragoșizilor, ci alte venituri... Jidovii!* Astăzi jumătate locuitorii Maramureșului — dacă nu mai bine — numai din „bunăvoința” altora mai locuesc pe moșiile lor. O mulțime îngrozitoare de Români sînt „*jeleri*” la moșiile *jidovești*. Comune odinioară curat românești astăzi sînt mai de tot jidovite ca: *Moisei* și altele.

Și oare de unde această tristă stare? În privința asta ne vom lămuri numai privind trecutul. Bine li-a fost Moroșenilor după bătălia dela *Borșa*, unde isbutind a sfărîma pe Tatars, au scăpat de iobăgie. Abia a fost însă Maramureșul slobod și *Jidanii* au umplut Maramureșul. Oamenii făloși și

nepășiți, neînvețați, au ascultat minciunile perciunaților, și s'au dat la *beutura*. Până și femeile au început a se îndatori, a-și vinde bunurile părințești, care toate pe rând au căzut în mâna afurisiților Tărtani. Camete groase luau Jidanii, astfel că peste un an ele erau de 2 și de 3 ori mai mari ca banii împrumutați. Ba și astăzi încă fac așa, deoarece ce pun în capitalul banilor și cameta când fac obligațiunile. — Afară de Jidovi au mai sărăcit pe Moroșenii și slujbașii de stat, care sub o mulțime de forme au tras de pe pelea bieților oameni sume foarte mari. Ei au ajutat chiar Juzilor a înșela pe popor. Ei știau bine nelegiuirile Jidovilor, dar' le-au ascuns! Înzadar se silesc astăzi unii Români Marmățieni, de pildă vicarul, a face însoțiri căci până când în Maramureș așa stau lucrurile cum azi stau, puțin pot isprăvi. —

Până când unii se silesc a ajuta Moroșenilor, alții se lapadă de scumpa noastră limbă românească. D-zeule, mulți renegați se află aici! Feciori de preoți se lapədə de noi și le e rușine a spune că sunt Români! Toate familiile nobile au nume ungurești, d. e. Kő-kényesdi (ficerul fostului vicar). Ba ce e mai mult, pruncii lor nici nu știu de loc românește. Voiu aduce câteva date: În Vișeu-de-sus este un avocat Corneliu Batin (alias Batin Kornel), fecior de popă, are mai multe fete chip de adevărate Române, care — auziți și vă mirați — *nu știu de loc românește!* deși atât tatăl lor și mama lor sunt Români! Una e măritată după un Rutean. Ei nu sunt însă nici Ruteni nici Români, ci vorbesc numai ungurește, sunt „Unguri!” Cam așa stă treaba și cu avocatul *Man* etc. etc.

Sărăcia umblă pe aici foarte la mulți și dacă Moroșenii vor merge înainte tot astfel cu datoriile și beutura: mâne-poimâne vor ajunge pe drumuri de batjocura lumii. Nime nu poate ști cât de rău e a fi sărac, numai cel-ce o poartă și a pățit-o.

Pentru împedecarea răului s'ar pute folosi anumite mijloace, ca de pildă:

Să se facă o *cassă de împrumut și păstrare cu mai multe filiale*; să se formeze societăți contra beuturii; să nu se lase corupți de niște renegați ticăloși, ci să fie făcuți a ține tare la naționalism.

Preoții și învățătorii să se pună cu tot zelul pentru înaintarea poporului și limbii românești, dar' nu cum fac acum, când *mulți preoți au introdus în casă limba maghiară ca-și-când limba română nu ar trebui vorbită de popor!*

Fie ca aceste șiruri scrise din bunăvoință să deștepte ochii tuturor asupra adevăratei stări a Moroșenilor! *Români buni, îngrijiiți-vă de poporul marmățian, dacă se poate, până nu-i prea târziu!* Mihai din Ardeal.

SCRISORI.

Adunare și petrecere.

De pe Vlaea-Crasnei (Sălagiu), la 20 August 1894.

Onorate domnule Redactor!

În 16 Iulie st. n. a. c. s'a ținut adunarea generală a învățătorilor români sălageni în comuna *Unimăt*.

Întreaga comună *Unimăt* avea înfățișare sărbătorească. La intrarea străzilor mai mari, erau ridicate „porți de triumf”, cu inscripțiunea *„Bine ați venit!”*

Des-de-diminează sosiau trăsurile, care aduceau pe membrii reuniunii și pe mulți

oaspeți. În frunte venerații președinți ai acestei reuniuni; reverendisimul domn *Alimpiu Barboloviciu* și domnul *Andrei Cosma*, care au fost spriginiți cu multă însuflețire, de către învățătorii cu protopopul și parochul acestei comune dl *Gregoriu Pop*.

După eșirea din biserică la 10 ore a meridiane, s'a început ședința adunării într'o șură mare și bine arangiată.

Domnul vicar ca președinte al acestei adunări, declară ședința de deschisă, domnul *Vasile Oltean*, secretarul reuniunii, citește raportul general despre lucrarea acestei reuniuni în decurs de 25 de ani, și îndeosebi în decursul acestui an. Sub durată acestei ședințe, cu o seriozitate vrednică de corpul învățătoresc, s'au pertractat multe obiecte foarte însemnate și folositoare.

După ședința a urmat prânzul comun, în decursul căruia s'au ținut mai multe vorbiri însuflețite. Au vorbit valorosul bărbat al națiunii române dl *Andrei Cosma*, însuflețitul naționalist *A. Băliban*, părintele *Păcaș*, învățătorul *Bobes*, protopopul *Gregoriu Pop*, etc. etc.

Vrednic de pomenit e, că la adunare a venit drept pază pretorul cercual *Bölönyi* cu o ceată de gendarmi, precum și de subinspectorul regese *Balogh* din Zelău. Multă însuflețire a făcut adunării bravul învățător al Supurului-de-sus, dl *Mihail Bobes*, care venind la adunare a adus cu sine corul seu de plugari, consistător din vre-o 30 persoane, care apoi sub durată prânzului au cântat mai multe hore naționale cu așa frumseță, încât pe ascultători i-a însuflețit din seamă afară. Cinste lor! — După prânz s'a jucat piesa teatrală *„Ruga dela Chișeteu”*, prin coriștii domnului învățător *Bobes*, sub conducerea și participarea d-sale. Era ceva foarte frumos să vezi o trupă de *țerani*, toți *„nație”*, cu câtă acurateță și pricepere și-au jucat fiecare rolurile lor. S'a deosebit mai ales juna dragă-lasă *Ana Cioara* și dl *Basilii Bârna*, preparand absolut, care a suplinit pe un june din Supur, apoi junele *Pavel Balint* și juna *Maria Chiorean* etc.

Peste tot toți au jucat mulțumitor.

După finirea piesei teatrale, care a ținut până la orele 9, — a urmat jocul, care a durat până dimineața, când ne-am despărțit fiecare la ale noastre, ducând cu noi cele mai dulci aduceri aminte.

Un participant.

Sat mic dar' harnic.

Șomoștelnic, în Maiu 1894.

Onorate domnule Redactor!

În anul 1893 în Iunie dl *Ioan Pop* din Șomoștelnic, cu privilegiul visitațiunii domnului viceprotopop *Aron Gerasim* din tractul Iernutului a dăruit pe seama sfintei biserici *60 de mii de cărămizi, 4 orgii cubice de piatră și 7 bărne de brad*, pentru care pe această cale îi aducem mulțumită. Ear' noi locuitorii gre-catolici ai acestei comune văzând această faptă creștinească și având și vre-o câțiva bani ca bani crescuți în comună pe la oameni cu camete legiuite, ne-am hotărât cu toții, ca să zidim o biserică de piatră. Și noi poporeni în frunte cu domnul viceprotopop *A. Gerasim* am ales pe domnul *Șofron N. Oprea* ca conducător în trebile zidirii, apoi pe *Danciu Vasilică*, *Ananie Frâncu*, *Toader Frâncu* și *Emandachie Popa*, care aleși au făgăduit a a face toate drumurile, ce vor fi de lipsă la

edificarea bisericii precum și plățirea vămilor cât vor umbla, din buzunarul d-lor.

Comuna noastră e o comună mică, în care abia se află până la 130 de fumuri, între care se află și vre-o câțiva Maghiari.

Ear' biserica noastră cea veche e pusă într'un cimiter de o parte a comunei și în loc nepotrivit. Văzând domnul *Șofron N. Oprea* starea în care ne aflăm, neavând loc unde să zidim biserica, a imbiat comitetului comunal că ne dăruiește un loc comunal aflător în mijlocul comunei pe seama sfintei biserici; ceea-ce s'a și primit cu bucurie.

Ear' după-ce s'a făcut contract de dăruire, domnul *Șofron Oprea* a mers la domnul avocat *Basilii Zehan* în *Dicsö-Szt.-Martin* și l-a rugat să binevoască a ne duce în îndeplinire cererea și dorința, mijlocind slobozenia, dela adunarea comitatului, pentru zidirea bisericii pe acel loc. Domnul avocat a făgăduit că va umbla în treabă. În 30 Ianuarie 1894 ținându-se în *Dicsö-Szt.-Martin* adunare comitatensă ni-s'a dat învoirea cerută.

Fiind acum toate în bună rîndueală, s'a început adunarea de material mai departe și în 2 Aprilie s'a sfințit fundamentul și s'a început lucrul. Și mulțumită hărniciei și bunătații domnului *Șofron Oprea*, precum și celorlalți membri ai comitetului și tuturor credincioșilor, vom ave și noi o biserică de piatră în Șomoștelnic, unde până acum n'a mai fost.

Cu o cale rai însemnez, că prin stăruința domnului *Șofron N. Oprea* s'a înmulțit numărul prenumerațiilor la foi, aflându-se astăzi în comună până la 10 plugari, care poartă *„Foaia Poporului”*, *„Gazeta Transilvaniei”* și alte foi! înaintând oamenii în a se lumina și a înainta.

Un Român.

Tievanul-mic, August 1894.

Domnule Redactor!

„Foaia Poporului” de data 5 August v. a. c. a fost foaia durerilor pentru toți aceia cari simțesc durerea de soție, de copii și de copile, căci am cetit în ea durerile celor-ce suferă pentru neamul lor românesc, și pentru sfânta dreapta credință, pentru cari își jertfesc totul ce au, liniștea și tigna vieții lor.

În viața mea multe dureri mi-au fost date și cu mari nedreptăți am fost lovit, însă tot am fost așa de tare la inimă, încât prea puțin am oftat sub greutatea lor, dar' acum cetind numărul zis din *„Foaia Poporului”*, mărturisesc drept că nu-mi puteam opri lacrimile și plânsul cel mai dureros. Așa o durere mare și grea mi-a cuprins inima, văzând batjocura ce dușmanii au pus-o pe prea scumpii nostri bărbați.

Dumnezeu însă care a făcut lumea și pe om, și toate câte sunt într'însa, fie-le de mare ajutor la toți acei domni cari iubesc sfânta dreaptă credință, scoată-i Dumnezeu din prinsoare în pace fără a li-se întempla vre-o nenorocire cu viața lor cea scumpă nouă!

Dumnezeu să-i trăească senătoși, să petreacă binele și greul, ajute-le Dumnezeu spre binele lor și la întregi familiile lor, precum s'a despărțit în pace, în pace să se și întâlnească la eșirea lor din temniți. După acestea sunt al D-voastre cel mai îndurerat și de binevoitor din popor sorman plugar.

Iosif Novac, econom.

CRONICĂ.

„*Gazeta Transilvaniei*“ are proces! N'ar fi de mirat acest lucru, de-ar fi ca toate lucrurile, dar' e acesta un proces ceva mai „extra“! *Alexics György*, renegatul care lucrează foaia numită „*Poporul*“ din Pesta, și care se trimite pe tot locul pe nimic, — e cel-ce a făcut proces „*Gazetei*“, și anume pentru-că „*Gazeta*“ în unul din numerii sei trecuți a recomandat Românilor să se ferească de acea cursă dușmană nouă, ce ni-se întinde prin acea foaie. Despre lucrul acesta vom mai vorbi de altfel și noi în unul din numerii viitori!

Gendarm bătut de Țigani! Primim spre publicare următoarele șire: „În comuna *Căjnel* (lângă Băița) mai săptămăna trecută, niște musicanți din *Abrud* au făcut într'o seară o petrecere în cheltueala lor. La petrecere au luat parte mai mulți domni și doamne din Băița, asemenea și dl sergent (führer) de gendarmi din Băița, și 'și-au petrecut foarte bine. Însă când era pe la 2 ciasuri dimineața, dl sergent a fost beat mai bine de cum se cade și a început ceartă cu musicanții, nu știu pentru ce, și în mânie a scos sabia și a vrut s'o înfigă în pieptul unuia dintre musicanți. Dar' aceia nu au fost așa de fricoși cum se gândia Măria-Sa dl sergent, ci de loc a sărit unul dintre ei și 'i-a dat o palmă sdравă, și altul 'i-a luat sabia, apoi 'i-a dat o sfântă de bătaie cum se cade! După aceea musicanții s'au pus în căruță și s'au dus cu sabia la solgăbirul din Brad. Acela a telegrafat la locotenentul de gendarmi în Deva, care de loc a venit și a dus pe furerul la Brad la solgăbirul, unde erau și Țiganii cu sabia, și de acolo 'l-a dus pe dl sergent la Cluj. Mai departe nu știm ce o fi. Însă destul că pe voinicosul sergent, care se lauda că nu merge din Băița până nu învîrte baioneta prin foalele și mațele Băițenilor, 'l-au bătut niște Țigani și 'i-au luat și sabia!“ *N. B.*

— Din Parte-ne adaugem numai, că din pășania aceasta ar pute lua pildă și mulți alții, când sînt în chip vedit neîndreptățiți de câte un încăpăținat de purtător al puterii statului! Nu zicem prin asta ca să-l bată pe fiecare, cum au făcut Țiganii acestia cu gendarmul, deși nici lor n'are să li-se întempe nimica, ci numai gendarmului, — dar' zicem să pășească curagioși față cu el, să-l arete la locurile cuvenite și să nu se supună volniciei și nelegiuirii fiecărui tras-împins și bun-nebun ce-'și bate joc de cei-ce-'i crede mai pe jos ca el! *Curagiu și ear' curagiu* ne trebuie tuturor și pretutindenea!

Din Sălciua-de-jos ne trimite un econom o scrisoare mai lungă, în care ni-se plînge foarte aspru asupra primarului *Gligan Ioan* de acolo. Zice că numai purtare de Român nu are. Așa când cu procesul Memorandului, plecând mai mulți Români de acolo la Cluj, primarul *Gligan* li-a eșit în capul satului înainte și 'i-a întrebat că unde merg? Spunându-'i oamenii, a prins a-'i înjura într'un chip urît și a-'i amenința, ca să se întoarcă înapoi, că de unde nu are să-'i mine pe toți în *ariste*! Firește n'a isbutit a-'i împedeca. Ni-se scrie apoi că tot în cărcimă petrece la jupănul *Ițig*, și se vede că acolo capătă lecții cum să „cârmuească“ satul. Scrisoarea se încheie cu cuvintele „*Poporul din această comună este rugat ca faptele acestui păcătos să le țină minte până la altă alegere de primar, când apoi să bage de seamă pe cine va mai alege!*“ —

Ne pare rău că din *Sălciua-de-jos* tot vești cam slabe auzim. Mai zilele trecute despre dl notar, fondatorul Kultur-egylet-ului din Cluj, acum despre primar. Până când? de bine nici-odată?

Daruri. Biserica română din *Orlat* a primit în zilele din urmă următoarele frumoase daruri: Economul *George Jacob* și soția sa *Bucura* au dăruit un vestmânt bisericesc din catifea (mătășă) neagră pentru înmormântări și o cruce din argint de China aurită, amândouă în preț de 40 fl. v. a. Economul *Vasile Bogdan* și soția sa *Bucura* au înfrumșetă sfânta noastră biserică cu doi prapori, unul de mătășă roșie și celalalt în culoare neagră din păr de cămilă, amândoi în preț de 40 fl. v. a. Pentru care frumoase jertfe și fapte demne de urmat li-se aduce evlavioșilor creștini vrednică laudă și mulțumită. *Orlat*, în August 1894. *d.*

Din Filea-de-jos ne trimite un plugar o scrisoare în care ni-se plînge, că mai săptămănele trecute slujbașii statului s'au năpustit groaznic asupra lor, pentru restanța de dare. S'a luat notarul cu jurații după el și cu ajutoarele dela primărie, și a prețuit (bicuiuit) pe la oameni tot ce au aflat: vacă, bou, cal, oaie, capră, porci, găini, haine, bucate, fân până și scândurile de pe podurile caselor, ba și bucatele de pe câmp! Prea de tot voinicos trebuie că e notarul din *Băișoara*, de prețuește așa amănunțit tot ce prinde prin curtea oamenilor, de altfel toamna e aci și oamenii noștri prințind nițică putere, își vor plăti darea și vor fi scăpați de a li-se și licita aceea ce li-s'a cuprins! —

O nenorocire. În 8 I. c. pe când trecea trenul dela *Bistrița* spre *Cluj*, la *Serețel* (*Szeretfalva*) lucra un măiestru și din negrijire 'l-a trântit trenul jos și 'i-a rupt picioarele amândouă. De acolo l-au adus la *Bistrița*, și în ziua următoare a și murit.

Arsă. Copila *Mandița*, fiica defunctului *Costache Manolache Neculai* din comuna *Brehuești*, județul *Botoșani*, în vîrstă de 10 ani, în seara de 15 Iulie 1894, în lipsa mumei sale de acasă, turnând puțin gaz pe vatră dintr'un șipușor, spre a face foc, o altă copilă mai mică, sora ei, din nebagare de seama a prăvălit acel șipușor, care era aprins, peste brațele ei, de unde aprinzându-'i-se hainele, focul a pătruns-o așa de rău, că după o suferință de câteva oare, numita *Mandița* a încetat din viață.

Înșelăciune. Primim spre publicare următoarele șire: „Vă rog a înștiința pe iubiții noștri cetitori despre *Iuliu Fekete din Viena*, care a vestit prin „*Foaia Poporului*“ că are orologiuri de bronz cu 1 florin, că eu am scris după unul și n'a venit, nici bani, nici orologiu înapoi. Deci e un ticălos și țiflindar. Rușine să-'i fie! *Ususeu*, în 7 August 1894. *George Matei.*“

Petrecere. În *Giula* se va da la 15/27 August din partea tinerimii române de acolo o „serată literară“ urmată de petrecere cu joc, venitul menit fiind pentru scop de binefacere.

Invitare. Prin aceasta se invită la producțiunea teatrală-declămatică ce va arangia — cu binevoitorul concurs al doamnei *Maria Roman* — tinerimea studioasă din

Seliște în 15/27 I. c. (Sf. Mărie). Venitul curat este destinat fondului menit pentru ajutorarea studenților săraci din *Seliște* și giur. Producțiunea se va ține în sala cea mare a școalei din loc, cu următorul program: 1. *Doina*, de *M. Eminescu*, declamațiune. 2. *O cerșitoare nobilă*, de *V. Alexandri*, comedie într'un act. 3. *Satira a III.*, de *M. Eminescu*, declamațiune. 4. *Papinian și Vespasian*, de *C. Negruzzi*, dialog. Începutul producțiunii la 7¹/₂ ore seara. Prețul de intrare: de persoană 50 cr., de familie 1 fl. După producțiune joc. Suprasolvirile se vor publica cu mulțumită. *Invitări speciale nu se fac. Comitetul.*

Cununie. Domnișoara *Minodora Ioanovici* și domnul *Romul Furca* își vor sërba cununia Dumineca în 2 Septembrie st. n. 1894 la 3 ore p. m. în biserică română gr.-or. din *Harău*.

Se caută un elev (român!) pentru o farmacie (apotecă, spișerie) din Severin (România). El trebuie să fi absolvat cel puțin patru clase gimnasiale și să fie o natură bună și sîrguitoare. A se adresa la redacția „*Tribunei*“ sau direct la domnul *Jordan Bogdan*, farmacist, *Turmu-Severin, România.*

— Privitor la aceasta însemnăm, că carieră de farmacist în România e una din cele mai strălucite și bune. Elevul stă trei ani, în care învață ce trebuie să știe un farmacist, apoi începe a ave plăta bună și viitor strălucit!

— Se caută un tinăr român ca ucenic în bolta de rufărie a domnului *I. Lăzăroiu*, negustor în *Orăștie (Szászváros).*

Mulțumită. Cu privilegiul seratei teatrale arangiate la 11 August n. 1894 în *Brad*, a încurs cu totul 88 fl., cheltueli a fost 54 fl., venitul curat 34 fl. Din acest venit s'a pus temeiul unui „fond pentru ajutorarea elevilor săraci dela gimnasiul din *Brad*. Subsemnații venim a ne exprima profunda noastră mulțumită numărului public participant pentru sprijinul însemnat. *Brad*, la 20 August n. 1894. Pentru diletanți: *Tiberiu Tisu*, st. cl. VIII. gimn., *Ioan Mateiu*, st. cl. VIII. gimn. *Nicolau Mateiu*, st. cl. VII. gimn.

Posta redacției.

D-sale *C. Pr.*, econom în *Brăzești*. Versul făcut de d-ta între bărbat și femee, și trimis nouă încă prin *Aprilie*, nu-'l putem publica, pentru-că ar trebui mult îndreptat în el. Facerea de poesii e o măestrie nu prea ușoară, care își are multe sucituri și răsucituri, și nu prea ușor isbutește tot cel-ce încearcă. Trimite-ne mai bine poesii populare ori povești, așa cum le auzi în popor și prea bucuros 'ți-le tipărim.

D-sale *M. N. L.* în *Seliște*. Poesiile cele două ce le-ai scos din cartea ce spui că o ai, nu le putem publica, tocmai fiindcă sînt tipărite în acea carte. Dacă ar fi să le tipărim în foaie, ar trebui să punem numele celui-ce a scris cartea și a făcut poesiile. Trimite-ne d-ta poesii din popor, ce nu se mai află tipărite nicăiri, căci de astea dorim noi. Culege povești, descântece, colinde și altele, și bucuros.

Domnului *I. B.* de lângă *Aiuda*. Nu-'ți putem ceti scrisoarea. Fii bun scrie mai cetet, mai mare. Și dacă vrei publicare grabnică, scrie pe scurt și în stil popular! Vezi că noi nu dăm loc cuvintelor „înalte“, la care numai cu prăjina poți ajunge. Poporul nu ni-ar înțelege, și noi pe popor îl avem mai ales în vedere redactând această foaie.

Proprietar și editor: **T. Liviu Albini.**
Pentru redacție, în lipsa dlui *Ioan Russu Șirianu*, răspunzător: **George Moldovan.**

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Svântarea pământului apătos.

Anevoioasă și une-ori cu neputință este prăsirea de bucate, legumi, poame și chiar de nutreț unde pământul bolește de umezeală, fie că e mlăștinis din pricina apei ce ar isvorî din afunzime sau care s'ar trage din cutare păreu sau rîu învecinat, fie că prisosul apei de ploaie și de neaună (zăpadă) nu are scurgere liberă nici într'o parte.

Las' că cere muncă din greu și se încarcă vilvoiu pe plug și celelalte unelte, pământul apătos mai are și scăderea însemnată de a se svânta și încălzi cu anevoe. Urmarea e, că primăvara abia într'un târziu se poate ara și semena și astfel plantele rămân înapoi în dezvoltarea lor, una tocmai fiind-că trebuiesc sémenate într'un târziu, alta fiind-că nu au căldură de ajuns și mai ales fiind-că apa întârzie răbaterea aerului și prin urmare putrezirea gunoiului și descompunerea (descătuirea) mineralelor nutritoare cuprinse în pământ. Fenațele (livezile, rîturile) și pășunile apătoase produc nutreț prost, alcătuit din multă codfe, pipirig, rogoz și alte burueni netrebnice.

În scopul de-a preîntîmpina aceste scăderi și altele de felul lor, nu rămâne decât să înlăturăm prisosul umezelii, svântînd pământul într'un chip sau altul. Trebuința svântării este simțită mai ales unde pământurile sînt mănnoase, scumpe și încărcate de umezeală în pătura mai de-asupra.

Prisosul apei se poate abate trăgînd unul sau mai multe șanțuri deschise, potrivit cu întinderea teremului. Aceste șanțuri îndatinate la noi au scăderea, că îngreuiază căratul și umblarea încoace și încolo, că ocupă mult loc degiaba și că, în urma gerului și umblării vitelor, părății lor se macină și se prăbușesc cășunînd astfel reparări costişoase. S'ar putè deci recomanda cel mult unde pământul este și așa foarte ieftin și întins.

Neasemnat mai practice sînt așa numitele șanțuri acoperite, 100—130 centim. adînci și avînd la fund o lărgime de numai 20—30 centim. Pământul mai de-asupra ca mai bun se așează deoparte, ear' păturile din jos ca fiind mocirloase și adese sterpe (moarte), de cealaltă parte a șanțului; gliile de iarbă se pun deschilin.

Șanțurile se vor coborî firește treptat și cât mai deopotrivă înspre latura cea mai joasă, dacă se poate, înspre cutare păreu sau rîu învecinat. Pentru lungimea de 10 metri se cuvîne un coborîș (înclinare) de 15—25 centim. Numărul, adîncimea și depărtarea șanțurilor atîrnă dela întinderea (mărimea) pământului de svântat cum și dela cătățimea apei ce

voim a înlătura. Drept aceea, până a nu ne apuca de săpat, este de lipsă să ne tragem seama foarte bine și să purcedem după un plan statorit de mainainte. Cine sapă eac'asa pe nimerite, nici vorbă să isbutească. Cu totul nepotrivite sînt șanțurile cotite și mai ales șanțurile, în care apa s'ar grămădi unde și unde.

După scurgerea apei se așează pe fundul șanțului lespezi de peatră, cu dungile de-asupra spre olaltă în forma coperișului, întocmind astfel un fel de scoc (canal), care se îmlojește cu petri mai mici. În lipsa de lespezi ne putem ajuta și cu petri de pardosit și chiar cu cărămizi arse bine. De-asupra se pune un strat subțire de petriș (prund), apoi un rînd de glii cu iarba în jos, în sfîrșit pământ. Din țărina mănnoasă se formează un dălm mărișor, care scade și se obleşte mai târziu el de el. Gliile cu iarbă se pun în scopul de a împedeca străcurarea țărinii mărunte, cari în curînd ar astupa golurile dintre petri cu soc cu tot.

În ținuturile bogate în tufșuri și păduri, lespezile se pot înlocui prin nuele groase cari, legate în snopi lungi, se așează lanț pe fundul șanțului. De recomandat sînt mai ales crengile oable de stejar sau arin (anin) ca fiind mai trainice. Apa de prisos șerpuește printre crengi sau snopi, cari nu putrezesc decât în timp de 20—30 ani, tocmai fiind-că petrec în neconțință umezeală. Precum lespezile așa și snopii se vor acoperi cu un strat de petriș sau mlădițe subțiri, și altul de glii cu iarba în jos; altcum țărina se străcură printre nuele și împedecă cursul apei.

Cea mai desevîrșită întocmire pentru svântarea pământului apătos este drenagiul. Vorba e de aplicarea unor țevi (scocuri) de lut ars, cari se înșiră lîngă olaltă pe fundul unor șanțuri adînci și înguste.

Părății țevilor măsura în lungime 30 centim. ear' în grosime numai 1—2½ centim. Țevile trebuie îngropate la adîncime de 110—130 centim., întimpinînd astfel stricăciunile ce ar pricinui gerul și uneltele de aplicat la cultura pământului.

Săpatul șanțurilor se îndeplinește cu ajutorul hârlețului (arșeului, hârșeului), lopeții și altor unelte obicinuite sau înadins menite spre acest scop. Numărul, depărtarea și lărgimea țevilor atîrnă dela întinderea și felul pământului și mai ales dela cătățimea apei de înlăturat.

Țevile înșirate prin șanțuri poartă numirea de „drenuri”. Sînt doue feluri de drenuri, unele strîmte („sugêtoare”), menite a bea apa de prisos, și altele mai largi, cari duc mai departe apa adunată. Alătura cu miezuina se întinde drenul „mărginaș”, avînd menirea să primească apa din vecinătate și să o reverse în cutare păreu sau rîu. Drenurile sugêtoare merg alătura în linii oable și au o

lungime de cel mult 300 metri. Coborîșul (înclinarea) este de 25—30 centim. la 100 m. depărtare.

O oală (răvar, saccie) cu flori înfățișează în mic un pământ drenat. În lipsa găurelelor dela fund, apa s'ar grămădi în oală, cășunînd putrezirea rădăcinilor. Dacă însă fundul oalii este înzestrat cu una sau mai multe găurele, prisosul apei se scurge și floarea înaintază. Precum găurelele amintite așa și țevile din pământurile drenate au menirea să înlătore umezeala de prisos. Țevile se întîlnesc cu capetele lor găunoase și formează împreună canalurile oable. Apa răsbate în lăuntru parte și mai ales pe unde țevile se întîlnesc, parte se absoarbe prin părății lor. La început se scurge apa din apropierea țevilor, apoi cea de de-asupra. Nu trece mult și apa din vecinătate pornește și ea înspre țevi și răsbate înlăuntru, apăsată fiind prin aierul din afară. Cu vreme pământul ajunge a fi șerpuit de nenumărate goluri înguste, oare-cum înadins făcute spre a avea apa pe unde să se coboare.

Întînderi mici de pământ se pot drena și fără a premerge facerea unui plan. Fînd însă vorba pe pământuri întinse și bogate în umezeală, este neapărat să întrevină un bărbat bine priceput în ale drenagiului, nu cumva să cheltuim degiaba.

La moșia școlii economice comitatense din Sibiiu s'au drenat în a. tr. mai multe jugere de pământ apătos. Planul a fost pregătit degiaba prin un trimis al ministrului ung. de agricultură. Țevile au fost plăsmuite în comuna Gușteriță lîngă Sibiiu. Economii, cari ar voi să dreneze pământuri mai întinse, n'au decât să adreseze rugări întemeiate și ministrul bucuros trimite pricepători la fața locului, după cât știm, fără plată.

Drenagiul făcut în regulă și din țevi bune ține 35—60 de ani și poate fi reparat cu înlesnire. Spesele se urcă la 50—90 fl. de juger, socotînd prețul țevilor și lucrul împreunat cu săpatul și astuparea șanțurilor. Aceste spese se răsplătesc însă cu prisos, drenagiul fiind adese singurul mijloc întru a face cu putință cultura pământurilor mlăștinoase, deși altcum roditoare și fragede. Am avut înșine privilegiu să vedem un fenaț de 45 jugere, care în urma drenării în regulă, a fost vîndut cu un preț de aproape 15 ori mai mare decum se cumpăraseră pe când era plin de umezeală.

Apa scoasă din pământurile drenate este limpede și poate fi întrebuintată la facerea de puțuri (fîntăni, șipote) comunale și adăpători pentru vite și chiar la punerea în mișcare a morilor, mai ales dacă se înțeleg mai mulți economi învecinați se strîngă la un loc apa scursă din moșile lor.

Proptirea pomilor.

După știrile ce avem, anul de față va fi bogat în poame. Sînt în adevăr multe ținuturi, în cari se așteaptă un cules foarte mănos, și rare-ori am văzut atâtea crengi încovoindu-se sub povara numeroaselor fructe și amenințând cu desbinare de cătră trunchiu. Asemenea pomi ar trebui proptiți din bună vreme.

Proptirea se îndeplinește prin furci puternice de lemn; coarnele furcii se înfășură cu paie, fășii de pănură, călți și c. l., spre a împedea vătămarea coajei. Ramurile pletoase (atirnătoare), și împovărate cu fructe se vor propti cu lăstari așezați curmeziș pe câte două furci învecinate și cât mai țapene. Crengile, cari amenință a se desbina de trunchiu sau de cruce, se prind cu sîrmă (drot) groasă, înfășurată peste bucățele de scîndură. În lipsa sîrmii ne putem ajuta cu funii, gânji (gujbe, kujbe) de mesteacăn, legături groase de răchită, sau cu scoabe înadins făcute spre acest scop. Drept scoabă pot servi două cărlige, a căror coade se încopie prin sîrmă sau cuie de lemn.

Trebuința proptirii se mai ivește și dacă coroana (crengile) s'au plecat la o parte în urma vînturilor. Drept proptea servește o furcă groasă. De cumva trunchiul începe a se strîmba în urma delăturării parului, se va aplica un par lung și altul scurt. Sînt de ajuns două legături, una pe la vîrf și alta pe la mijlocul parului. Vîrfurile parului lung se ajungă până aproape de crengi.

Mistuirea.

Scopul nutririi este a da trupului înapoi materiile ce se perd fără conținere. Oasele, sgârziul, coardele, nervii, pielea și celelalte țesături mereu se tocesc și dau naștere la materii netrebnice, care trebuie înlocuite. Aceasta se întîmplă când cu mistuirea și umblarea sîngelui prin trup. Mistuirea preschimbă nutremîntul (bucatele) în sînge, ear' sîngele servește întru a clădi și direge părțile trupesti oare-cum stricate. Materiile netrebnice și de prisos se aruncă din trup în formă de sudori, urină, fiere (fiară) și așa m. d.

În trecerea prin trup, nutremîntul se oprește în trei locuri, ca o locomotivă, care s'ar fi oprind la tot atâtea stații, spre a lua apă. Nutremîntul apucă mai întăiu în gură, unde se gustă, se macină și se îmbăloșește. A doua stație e stomacul (rinza), a treia sînt mațele.

Prin numeroase cercetări s'a învederat, că se mistuesc și anume: apa curată fără zăbavă, zama (ciorba, zupa) subțire în câteva clipite, cartofii (crumpenele, picioicile, baraboi) și laptele în timp de vre-o 2 ore, brînză în 3 $\frac{1}{2}$ ore, carnea de porc în 4 și varza (curechiul)

și calarabele în 5 $\frac{1}{2}$ ore. În timpul amintit nutremîntul se clătina prin stomac încoace și încolo, se amestecă îndeplin cu așa numitul suc isvorit din părății stomacului și se preface într'un fel de cir subțirel, care parte răsbate în sînge, parte se scurge în mațe, unde este din nou supus la schimbările atinse pînă-ce în sfîrșit se preschimbă într'un fel de suc lăptos, care și el trece în sînge prin părății mațelor. Dacă într'aceea stomacul s'ar fi încărcînd din nou, nutremîntul încâtva sau pe jumătate mistuit se amestecă cu cel nemistuit așa că stomacul n'are cum răsbi, fiind prea împovărat și neavînd suc de ajuns. Este deci întemeiată stăruința, cu care medicii (doctorii) recomădă mîncarea în regulă, la ore hotărîte. Copiii mistuesc mai în grabă decît oamenii vîrstnici. Și fiindcă au să crească în același timp, trebuie să li-se dea mîncare mai adeseori.

Trimiteti vești economice!

Numeroși cetitori ai „*Foii Poporului*” și mai ales învătătorii și preoții abonați n'au pregetat a spriginî, adese din răsputeri, lucrarea noastră ce cu atâtea jertfe o sîvîrșim spre binele și în folosul poporului.

Ni-s'au trimis și ni-se trimit din toate părțile românești sumetenie de poesii, istorioase, povești, ghicitori, snoave, glume și scrisori asupra întîmplărilor fel și fel.

Această lucrare împreună a ridicat vaza ziarului nostru și i-a agonisit cetitori pe zi ce merge mai numeroși. Si vrednici de laudă sînt cei-ce au pus și pun umărul la carul propășirii noastre.

Este negreșit îndreptățită și firească dorința noastră de a face această foaie a avea poporală pe zi ce merge mai bună, mai folositoare. Spre acest scop avem neapărată lipsă de a ni-se împărtăși cât mai multe vești și pățanii economice, care de sigur ar fi bine venite tuturor și din care economii ar pută trage mari foloase unul fieștecarele.

Din parte-ne am făcut și vom face și în viitor ce se poate. Cu atîta însă nu e de ajuns. Pățanii bune și rele se întîmplă în toate părțile și aproape fiecare econom știe da altora povește și sfaturi bune din ceea-ce însuși a văzut sau a sîvîrșit. Între altele ar fi binevenite știrile despre cum a fost secerișul, despre starea cucuruzului (păpușoiului, mălaiului), fînațelor, poamelor legumilor și viții de viie, despre cum le-a mers și le merge vitelor, rîmătorilor (porcilor), stupilor și c. l.

În multe comune s'a fost comasat hotarul și economia de cîmp și de vite au căpătat o față cu totul alta. Din seamă afară folositor ar fi să aflu și alții, dacă și încât comasarea a isbutit, împărtășind totodată: La ce schimbări a fost supusă economia de mainainte? În ce

rînd se cultivă plantele una după alta? S'a introdus cultura trifoiului, luțernii sau altor plante nouă, și în ce măsură? Se țin vitele la pășune sau mai ales în grajd? Pe scurt, ce urmări a avut comasarea și ce îmbunătățiri s'au făcut?

În economia casei și în ale tîmăduirii boalelor se aplică mijloace fel și fel, adese necunoscute, dar' vrednice de a fi cunoscute în cercuri cât mai largi. Povește și sfaturi practice de acest soi ar fi și ele binevenite. Aceeasi se poate zice despre care unealtă nouă ce foloase întrunește.

Prin trimiterea de vești, indemnuri, descrieri și povește economice cât mai numeroase s'ar porni o mișcare mai vie și cetitorii nostri s'ar spriginî împrumutat, împărtășind unul altuia pățaniile și sfaturile sale drept bun obștesc.

Neapărat este ca dările de seamă și poveștele să fie întocmite pe scurt și într'o limbă a avea poporală. De sine se înțelege, redacția „*Economului*” bucuros va face schimbările trebuitoare. r. s.

Oțet de fragi.

După-ce s'au uscat bine, fragile (căpșuni) coapte se pun în borcane de sticlă cu gătul larg. Pentru fie-care chilog. de fragi se adaogă 3 litre oțet bun de vin. Borcanele astupate bine rîmân astfel trei zile, când apoi se adaogă 2 chilog. de fragi. După alte trei zile de asemenea.

Oțetul se străcură mai tîrziu, apoi se ferbe cinci minute într'un vas smălțuit. După-ce s'a răcorit, se astupă în sticle, care trebuie păstrate undeva la răcoare.

Contra sughițului.

Sughițul (sughițarea) se poate conțeni așa că înghițim apa cu încetul în 10—15 rînduri și într'aceea astupăm urechile cu desîvîrșire. Un alt mijloc este să punem sare pe mijlocul limbii spre a se topi.

Potolirea durerilor de urechi.

Se disolvă (topește) 1 parte „atropin” în 50 părți de apă. Cîteva picături se toarnă în urechia bolnavului, care rîmîne zăcînd 10 — 14 minute, apoi se întoarce cu capul spre a i se scurge leacul. Pe seama copiilor se ia 1 parte „atropin” la 60 — 70 părți de apă.

Scoaterea petelor de negreală.

Petele de negreală (negreală) din hîrtie cum și din țesături se pot scoate prin o leșie, care se pregătește frecînd împreună 2 părți var de înălbit („var chloric”) cu 10 părți de apă și adaogînd după aceea 2 $\frac{1}{2}$ părți de „soda cristalisată”, care s'a fost disolvat (topit) în 50 părți de apă. În ziua următoare, leșia limpezită de de-asupra se toarnă într'un alt

vas. Petele înmuiate cu această leșie se vor clăti bine cu apă fără aminare. Leșia trebuie păstrată la întunec, într'o sticlă astupată. Ea se poate aplica ani-dearindul.

Prăsirea de poame mari.

Mărimea poamelor atiră dela soiul, felul pământului și îngrijirile, la care pomii au fost supuși. Un practic mijloc de a sporî mărimea poamelor este altoirea (oltuirea) duor soiuri pe același pom, un soi vetric (timpuriu) și altul ernatic (târziu). După coacerea poamelor timpurii, întreg sucule nutritor (mizga) se revarsă înspre poamele târzii, care astfel se măresc mai tare ca de obicei.

Sămănatul săcării.

Arătura proaspătă nu priește săcării. Se va sămăna deci într'un pământ, care s'a fost arat cu vre-o săptămână mai înainte. Grăunțele al trebule întrupate la adâncimea de numai 3—4 centimetri. Teranii nostri fac greșeală, că le sămăna la o adâncime îndoit mai mare. La pământul târziu săcarea se va întrupa cât mai în față.

Lapte bălos.

Se întâmplă une-ori de laptele se întinde asemenea balelor, când cu mulsul sau după trecerea unui timp oarecare. Laptele bălos are un gust șarbăd (sălcău), dă smântână puținică și unt de un gust neplăcut. Amestecat fiind cu lapte sănătos, acesta se băloșește și el în scurt timp.

Între cauzele băloșirii laptelui se numără fânul mucegăios, paiele ruginite și nutrețurile stricate peste tot. Ca leac firesc se recomandă înlocuirea nutrețului rău prin altul bun și nutrirea cu multe grăunțe, țărițe, turtă de in și c. l.

Pentru de a știrici, nu cumva băloșirea este datorită stomacului (rînzii) stricat, luăm din laptele fiecărei vaci câte o porție mică și în curând vom fi știind care vacă poartă vina. Laptele, care s'ar băloși, lucru firesc, trebuie păstrat deschilîn, ear' nu în amestec cu laptele sănătos. Lecuirea urmează a se face prin un amestec de sare, cretă și praf din „rădăcină de ghințară“ în părți egale (deopotrivă). Deajuns sânt trei linguri pe zi, în câte o litră „teiu de pelin“, care se toarnă pe găt cu îngrijire.

Oalele vechi de flori.

Păreții oalelor (răvarelor, sacșilor) de flori sânt înzestrați cu nenumărate găurele, oare-cum înadins menite spre a trăsbate aerul înlăuntru și prisosul umezelii în afară. Dela o vreme, aceste găurele se astupă și, după zisa grădinarilor,

pământul „se înăcrește“ în paguba foarte simțită a rădăcinilor.

Ținute fiind în apă ferbinte și apoi spălate cu o perie aspră, păreții oalelor întrebunțate ușor se pot destupa și curăți.

Curățirea fântânilor părăsite.

Cu privilegiul curățirii și reparării fântânilor (puțurilor) părăsite, nu odată s'a întâmplat și se întâmplă nenorociri. Causa este aerul (gazurile) otrăviciose, care se plămădește din materiile trecute în putrezire. În scopul îndepărtării acestor gaze primejdioase se aplică mijloace fel și fel. Cel mai ieftin și îndemănat este turnarea de apă ferbinte, a cărei aburi se înalță grabnic și alungă gazele strinse pe fundul fântânii.

Pluguri ruginite.

După-cum se știe, plugul care ar fi prins multă rugină, ară cu anevoe și tinde a eși din brează (brazdă), mai ales la început și fiind pământul trândos, care mereu se alpește vâlvoiu pe corman și ferul lat. Frecatul și raderea păturii ruginoase puțin ajută.

Prin ungerea cu „carbolineu“ în ajunul întrebunțării, rugină se disoalvă (topește) și, venind în atingere cu pământul, cormanul și fearăle (ferurile) plugului capătă o față îndeplin lucie.

Încheierea vaselor de lemn.

Buțile, ciuberele (ciubarăle), căzile și alte vase de lemn descheiate ar trebule umplute cu paie sau mușchiu și apoi cu apă. Aceasta se scurge printre doage, însă paiele sau mușchiul jilăvesc și umflă lemnul în scurt timp. Un alt mijloc este să îmblojim doagele și fundul vaselor cu pânzături mari, înmuiate în apă ferbinte. Căldura umedă are de urmare firească încheierea doagelor.

Care animal cât timp poartă?

Eapa poartă 48½ săptămâni sau 340 zile (rareori 330 — 412 zile);
Vaca poartă 40½ săptămâni sau 285 „ (rareori 240 — 321 zile).
Oaia și capra poartă aproape 22 sapt. sau 154 „ (rareori 146 — 158 zile).
Scroafa poartă preste 17 săptămâni sau 120 „ (rareori 109 — 133 zile).
Cățeaua poartă 9 săptămâni sau 63 — 65 „
Pisica poartă 8 săptămâni sau 56 — 60 „

Feșteală efină de podine.

Cojile (găocile) verzi de nuci se pun undeva grămadă și după-ce au putrezit bine, se ferb în căldare. Zama grosioară se trece prin sită. Ea servește la feștirea în două rînduri a podinilor (podelor) care, după-ce se vor fi uscat, trebule unse cu oleiu (oloiu, oleu) de rapiță. Această feșteală este trainică și efină.

Știri economice.

Un orologiu uriaș stricat. La palatul magistratual orășenesc din Filadelfia, în America, se află cel mai mare orologiu (oriol, cias) din întreagă lumea. Arătătorul minutelor are 4 m. și al oarelor 2½ m. lungime, ear' clopotul, care vestește oarele, cântărește 25.000 chilog. și e tras prin o mașină cu vapor. Acest orologiu a fost stricat prin uriașul vifor din săptămânile trecute.

Insulele fericite. La țermurii Franței, aproape de Morbihan, se află două mici insule (ostroave) de pescari, anume Haedic cu 800 și Houat cu 200 locuitori, cari și-au păstrat aproape neatinse străvechile așezăminte și moravuri. Pe aceste insule nu se află advocați nici ziarști, fabricanți, temnițe, gendarmi și așa m. d. Parochul este totodată și primar (jude, chinez), notar, judecător, birtaș, învățător, medic (doctor) și îngrijitor de bolnavi. Locuitorii nu părăsesc insulele lor decât având să vîndă pești și să cumpere ce este mai neapărat. Economia de câmp și de vite se poartă în cheltueala comunii, care îngrijește de orfani și moșnegi. Judecarea neînțelegerilor și așa puține este încredințată parochului și câtorva sfetnici bătrâni, cari aduc hotăriri ce nu se mai pot răsturna.

Fiecine află primire bună pe insule. Acei însă, cari s'ar încumeta să ia în bătaie de joc așezămintele și obiceiurile pescarilor, nevoiți sânt a se reîntoarce de unde au venit. Astfel trăesc acești oameni aieva fericiți și stăpânirea franceză le dă bună pace, neavând până acum causă a se amesteca în trebile lor.

Industria mărgelilor. Cei mai bogați în mărgeli sânt țermurii Algeriei în Africa. Urmează țermurii Siciliei, Corsicei, Sardiniei, Spaniei, insulelor balcane și c. l. Cu scoaterea (pescuirea) mărgelilor se ocupă vre-o 4200 persoane și 500 corăbioare italiene. An de an se scot cam 56.000 chilog. de mărgeli în preț de 2.100.000 fl. Spaniolii și Francezii scot la an vre-o 27.000 chilog. în preț de 700.000 fl. Pescuitul mărgelilor este foarte obositor și împreunat cu mari primejdii. Cu pregătirea lor se îndeletnicesc în Italia peste 9000 persoane, mai ales femei și copii.

Școală de săpăt și poleit în peatră. Cu 1 Octomvrie n. se va deschide la Zlatna, comitatul Albei-de-jos, o școală de felul amintit cu 4 cursuri. La această școală se primesc tineri, care au împlinit al 12-lea an al vârstei și au absolvat 2 clase gimnasiale sau reale, ori 6 clase poporale cum și care vor susține examenul de primire. Didactru nu se plătește deocamdată. Rugările pentru primire, înzestrate cu atestat de naștere, atestat medical, testimoniu școlastic și declarație de învoire a părinților sau tutorilor, au să se adreseze până la 1 Septemvrie inspectorului școalelor industriale Sterény Jozsef în Budapesta.

Ospățul Piticilor. La 27 Ianuarie 1622 s'a sêrbat în Viena un ospăț foarte ciudat. Cu două zile înainte, un pitic în uniformă bogată a invitat la cununia unei părechi pitice pe toți Piticii și Piticele din Viena. În ziua cununii a pornit mulțime de Pitici înspre biserică. Un Piticot cu barba de un cot în uniformă strălucită de mareșal s'a pus în fruntea convoiului. Părechea de cu-

uniune era însoțită de 50 Pitici și tot atâtea Pitice. Mirele era de 2 $\frac{1}{2}$ și mireasa de 2 urme înălțime. După cununie a urmat un prânz strălucit pe spesele comunei Viena.

Pomet uriaș. La Borbara în California (America-de-Nord) se află un pomet în mărime de 688 hectare (= 1190 jugăre cat.) și cuprinzând peste 10.000 maslini, 7500 nuci, 10.000 migdali și aproape 4000 alți pomi roditorii. Din cei 10.000 de maslini se scot an de an vre-o 45.000 litre untdelemn. Prețul total al roadelor anuale se urcă la suma de aproape 3,200.000 florini.

Căldura în băile adânci. Cea mai adâncă groapă pare a fi baia (mina) de cărbuni Săn-André de Poirier în Franța, din care se scot an de an câte 3,000.000 măști metrice cărbuni de peatră. Această baie măsură în adâncime vre-o 3100 urme, căldura ei însă rareori se ridică peste 42 graduri C. În băile de aur și argint ale Americii apusene, deși îndoit mai scunde, domnește o căldură de nesuferit (50—70° C.), așa că trebuie mereu răscolite spre a putea lucra în ele.

Când moare cineva, atunci se zice: în Franța: Ce vîrsă avea? — În Germania: De ce a bolit? — În Anglia: Doamne multămescu-ți, că a scăpat de chinuri! În Italia: Vai sormanul de el! = În Rusia: Ferice de el, că a scăpat de muncă! — În Olanda: Ce avere a lăsat? — În America: Fost'a asigurat? — La Români: Dumnezeu să-l erte!

Stejari uriași. În munții metalici bohemi lângă Ulbersdorf se află un stejar deplin sănătos, care măsură în grosime 318 centim.

Statura oamenilor în vechime. Este foarte răspândită credința, că în timpurile cele mai vechi oamenii ar fi fost de o statură foarte înaltă, adică niște uriași și că în cursul vremurilor ei s'ar fi micșorat din pricina muncii din ce în ce mai încordate, la care omul a fost și este supus, pentru a-și agoniși cele trebuincioase.

În urma unor cercetări făcute mai mulți ani de-arîndul asupra rămășițelor omenești din neagra străvechime, găsite prin peșteri în stare petrificată (impetrită) și din multe cărți străvechi, doctorul Rahon a făcut o descoperire ciudată privitor la credința că oamenii de odinioară au fost uriași.

După doctorul amintit, oamenii de odinioară nu erau mai înalți, dar' nici mai mici ca cei de astăzi.

Din traista cu povețele.

Întrebare 179. Vă rog să binevoiți a-mi răspunde în „Foaia Poporului” la întrebarea, unde se află cea mai excelentă mănăstire și ce condiții se cer spre a-i câștiga scutul ei.

Zlatna.

I. B.

Răspuns. În lumea aceasta atât de mare se află sumetenie de mănăstiri fel și fel. Condițiile de primire sînt și ele foarte osebite. Era deci neapărat să ne fi împărțășit măcar în treacăt despre că vorba e de mănăstiri peste tot sau de o mănăstire românească, ortodoxă sau greco-catolică. După cât știm noi, astăzi nu este în Ardeal și Ungaria decât o singură mănăstire de rit ortodox în Bodrog, cu numai 4 călugări și alta de rit greco-catolic în Bicsad cu 1 călugăr. În România se află însă mai multe mănăstiri.

Care ar fi cea mai „excelentă” și ce condiții de primire se cer, n'avem de unde ști. Rămâne deci să ceri lămuriri dela Î. P. Sa metropolitul primat al României în București sau dela cutare arhieru român.

Altădată te rugăm să ne împărțășești și numele, spre a ști măcar, dacă ești abonat la „Foaia Poporului”. La neabonați nu răspundem.

Întrebarea 180. Binevoiți a-mi răspunde la întrebările ce urmează:

Am niște altoi tineri, care crescuseră tare frumos mai înainte, în anul de față frunzele s'au acoperit cu numeroase insecte mititele, de culoare verde, numite și „spuză”. De atunci încoace altoii nu mai cresc, frunzele se incolăcesc și pică jos și furnicile umblă pe ei. Ce ar trebui făcut?

În anul acesta nu am isbutit să fac caș bun și moale; brânza e sguroasă. Ce poate fi cauza: felul chiagului sau altceva? Cum ar trebui încheșat laptele și cum se face brânza? Cum să păstrează? Cum se gătește chiagul și cum se folosește?

A. R., învățător.

Răspuns. Altoii d-tale au căpătat, așa se vede, „păduchi de frunză” care, urmând ploi mari sau schimbări grabnice în temperatură, pier cu grămada. Ei se încuibă bucuroși pe frunzele pomilor îmbolnăviți din una sau altă pricină. Între mijloacele de stirpit se numără: afumatul cu pucioasă, presărarea frunzelor rourate cu „pulbere de insecte” și îndeosebi stropirea cu zamă de tăbac (tutun, dohan) sau cu apă, în care s'a fost dizolvat (topit) mult săpun (sapon). După câteva ore se stropesc cu apă curată. Lecuirea se repetă, cerînd trebuința. În măsură mai mică se pot stîrpi păduchii de frunză și prin strivirea între degete.

Brânza și chiagul se gătesc în foarte multe chipuri. Calitatea (bunătatea) brânzii atarnă dela felul nutrețului și laptelui, dela pregătirea, soiul și cătățimea chiagului aplicat, dela purcederea urmată, destoinicia baciului și dela multe alte împregiurări. S'ar cere deci câteva foi tipărite voind și numai să atingem pe scurt cum și ce. Răsfoește de altcum „Economul” din anul trecut și cel de față și vei găsi mulțoșoare îndegetări privitoare la gătirea cașului și brânzii. Lapte bun, vase îndeplin curate și baciul aveau destoinic, — eată în treacăt cerințele neapărate pentru a produce brânză bună. Mai pe larg vom vorbi altedăzi.

Întrebarea 181. Un neguțător de păduri voește să clădească un drum de fer pentru căratul lemnului. Drumul duce și prin pământul comunal. Vă rog a-mi spune în „Foaia Poporului”: Îngăduie legea să treacă drumul pe pământul comunal? Sîntem îndreptății a cere pt. pământul comunii ori și cât? Eșind comisiunea la fața locului, nevoiți vom fi să primim prețul satorit sau ba? Putem întrebuița prețul răscumpărării spre ce scopuri am voi noi și nu este în lege cutare paragraf, după care se statorește prețul de vînzare?

A. Todor.

Răspuns. Pentru căratul lemnului, legea îngăduie clădirea de căi ferate pe pământurile comunale și private chiar, firește pe lîngă despăgubire în regulă, după procedura așa numitei „expropiări”. Comuna poate cere ori-și-cât, cumpărătorul este îndreptățit să imbie cât voește, întocmai ca avînd să cumpere o vită sau altceva. Pământuri aveau comunale nu se pot vinde decât pe lîngă încuviințarea de mai înainte a dregătorilor ad-

ministrative (representanța comunală, comitat și ministeriu). Părerea noastră este să cercați vînzarea prin bunăînvoire și apoi să cereți încuviințarea comitatului. De cumva n'ar merge, atunci să alegeți o comisiune de prețuitori. Prețul satorit prin comisiunea legiuită cu anevoe se mai poate schimba. Puteți întrebuița suma răscumpărării spre ori-și-ce scop, însă numai după încuviințarea dregătorilor mai înalte, de cumva pământul este proprietatea comunei ca atare. Dacă însă pământul formează proprietatea singuraticilor locuitori din comună, acestia pot să întrebuițeze suma primită după plac. Calea cea mai nimerită ar fi, credem, să nu vindeți pământul, ci să-l dați în arîndă pe timpul cât va dăinui calea ferată, se înțelege dacă întreprinzătorul se învoește.

Întrebarea 182. Vă rog a-mi răspunde în prețuita „Foaia Poporului” la următoarele întrebări:

Se primește la expoziția din București marfă de cojocărie fină? Dacă da, sub ce condiții și ce este de plătit? Primește dnul asesor N. Cristea garanția pentru ducerea, întoarcerea și păstrarea în stare bună a mărfurilor expuse?

I. Sîrb,
cojocar.

Răspuns. De dorit ar fi să ia parte la expoziția amintită cât mai mulți Români de aici, durere însă, invitările s'au făcut în pripă și cu mult prea tîrziu. În lipsa de mijloace bănești și nefiind timp de pregătire, meseriașii români din Sibiu, așa ni-se spune, au fost nevoiți a renunța de astădată. Se vor fi aflînd însă destui, cari trimit de aici obiecte și marfă la expoziția din București, unde se primește bucuroși cojocărie fină. După-cât am putut știrici, plată nu se cere decât pentru transport încolo și înapoi. Trenurile României încuviințază un scăzământ de 30 la sută pentru obiectele de expus. Dnul Cristea se află în temnița din Vaț așa că nu poate fi vorba de-a primi însuși garanția. Adresează-te deci la dnul Nicolae Sîntion, mașinist în tipografia lui Iosif Drotleff în Sibiu. D-sa va fi, credem, în stare să te lămurească mai de aproape.

Întrebarea 183. Vă rog a-mi răspunde în mult prețuita „Foaia Poporului”, de unde aș pute cumpăra ceară aveau curată de albine și cu ce preț? Ca fabricant de luminări de ceară și avînd trebuință tot într'una de ea, voiu să cumpăr în măsură mai mare.

Dumitru I. Moga,

Gângiova, plasa Balta, județul Dolju în România.

Răspuns. Lumea într'atata s'a stricat, încât aproape tot ce se poate falsifica, și falsifică fără muștrare de conștiință.

Acest rîu și păcătoș învîț începe a prinde rădăcini chiar și la poporul de pe la sate. Cu atât mai răi sînt orașenii, la care nici nu Vă sfătuim să recurgeți pentru cumpărarea de ceară, când vi-se dă prilej a o cumpăra dela săteni.

Încât ne e cunoscut, unii locuitori din comuna Sibiel, ultima postă, Seliște (lîngă Sibiu), se ocupă în mare cu negoțul de ceară și miere de stupi, adunînd de aceste cu suțele de măști.

Fiindcă numele dînșilor nu ne sînt cunoscute, Tă sfătuim a te adresa la domnul preot din Sibiel, Valeriu Popoviciu care punîndu-se în înțelegere cu respectivii, îți va și da toate lămuririle de care aveți lipsă.

LOTERIE.

Tragerea din 18 August n.

Budapesta: 59 56 76 85 15

Tragerea din 22 August n.

Sibiu: 59 65 70 76 30

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Dum. a. 10-a d. Ros., gl 1, sft. 10.	rês.	ap.
Dum.	14 Pror. Michea	26 Samuil	5 4 6 59
Luni	15 † Ad. Născ de Dzen	27 Iosif Colos	5 5 6 57
Marți	16 S. Muc. Diomid	28 Augustin	5 7 6 55
Merc.	17 Muc. Miron	29 Tăi c. Ioan	5 9 6 53
Joi	18 Mci Flor. și Laur.	30 Roza fec.	5 10 6 50
Vineri	19 Muc. Andreiu Str.	31 Raimund	5 12 6 48
Sâmb.	20 Pror. Samuil	1 Sept Egid.	5 13 6 46

Hârtie de scrisori
cu inscripția

„Totul pentru Națiune!”

lozinca sublimă a Fetelor Române efectuează Librăria „Institutului Tipografic” în ori-ce mărime de hârtie, cu diferite arabescuri, în cutii sau fără cutii.

Banca generală de asigurare
„TRANSILVANIA”

ÎN SIBIU.

fundată în anul 1868

[159] 4-26

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

- a) în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobilii etc.
- b) pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe viață
în a. 1869—1890 fl. 853,550.84	în a. 1869—1890 fl. 648.800.50
în a. 1891 „ 51,752.38	în a. 1891 „ 48,316.91
în a. 1892 „ 48,911.78	în a. 1892 „ 57,791.88
în a. 1893 „ 34,925.85	în a. 1893 „ 53,119.28
Suma fl. 989,031.85	Suma fl. 808,118.57

1,797.150 fl. 42 cr.

Conform bilanțului pentru 1892 fondurile de rezervă și garanție se urcă la **864.028 fl. 70 cr.**

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu, (Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

Recunoscut ca cel mai bun și mai sănătos

adaus

la cafeaua de boane.

Se găsește pretutindenea.

Recomandat de autorități medicale

pe seama

femeilor, copiilor, care sufer de stomac etc.

$\frac{1}{2}$ chilo 25 cr. (50 bani).

Indispensabil pentru fiecare gospodărie și fiecare beutor de cafea e

CAFEAUA KNEIPP-MALZ-KATHREINER

cu gustul cafelei în boane.

Important pentru fiecare femeie casnică și mamă.

Sănătatea și bunăstarea familiei se găsească mai ales în mâinile femeii și mamei! Cătră ele se adresează dar' introducerea „Cafelei Kneipp-Malz-Kathrein”. Ea e cea mai bună, singurul, firescul și sănătos adaus la cafeaua în boane. Nici unei femei nu fi mai este îngăduit să rămână nepăsătoare în fața acestei cestiuni. Ea e de o eminentă importanță pentru sănătate și gospodărie! Pentru ăntăia-oară se oferă un product indigen, o adevărată cafea sănătoasă și cafea pentru familii! Gustoasă, sănătoasă și nutritoare dela sine, „Cafeaua Kneipp-Malz-Kathrein” ca adaus păstrează cafelei în boane plăcuta ei aromă. A se începe cu un adaus de a treia parte și se poate indica adausul, după plăcere, până la jumătate și peste aceasta! Așadar' câtă economisire în asemănare cu surogatele folosite până acum, care singure sânt cu neputință de gustat și pe lângă aceasta în cele mai multe casuri sânt vătămătoare sănătății și în tot cazul numai mijloace de colorare. Că și cafeaua în boane, beută neamestecată e „otravă” și are ca urmări boale de stomac și de nervi, inclinarea spre apoplexie, tremurarea mâinilor etc. — știe fiecare gospodăreasă! Prin urmare cât de binevenit trebuie să-i fie un adaus, care pe lângă avantajile amintite, înlătură și efectele vătămătoare sănătății ale cafelei în boane! Succesul fără păreche în un timp atât de scurt dela introducerea ei, e cea mai strălucită dovadă în favorul ei! „Cafeaua Kneipp-Malz-Kathrein” se mai fabrică acum atât de excelent încât nu se simte nevoia unei amestecări meșteșugite și ea se macină și se toarnă simplu împreună cu cafeaua în boane și poate fi gătită în toate felurile până acum obicinuite. Pentru bolnavi și pentru persoanele slăbite, anume pentru copii absolut nu mai există un mijloc de hrană mai excelent ca Cafeaua-Malz, care se macină, se ferbe 5 minute, se strecoară și se amestecă cu miere (ori zahăr) și cu lapte. E cestiune de conștiință pentru fiecare mamă a încerca aceasta; ea și copiii nu o vor mai părăsi!

[227] 7-11

NB. Pentru a se feri de imitații, la cum-părare să se iee seama la numele

Marfa dată deschis sau în pachete socotite cu înșelăciune să se refuze necondiționat.

Publicațiune.

Primăria comunală din Arpașul-inferior aduce la cunoștința onoratului public, că se vinde în licitațiune publică muntele familiilor Boernale, numit Albota, în mărime de 470 jugere parte pădure de brad și pășunat foarte bun de vite. Doritorii de a cumpăra, binevoescă a participa la acea licitațiune pe ziua de 12 Septembrie st. n. 1894 la 10 ore a. m. în cancelaria comunală a Arpașului-inferior. Prețul strigării va fi de juger cu 12 fl., vadiu vor ave a pune 10%.

Arpașul-inf., 20 August 1894.

Ioan Șerbu.

[1910] 1—1

primar.

Anunț.

Cuartir, vipt și educațiune eminentă pentru mai mulți școlari, se poate căpăta în edificiul școlii normale de Oradea-mare pentru 15 fl. la lună, doritorii se se adreseze până în 25 August st. n. către **Gregorin Torsanu**, docent normal de Oradea-mare.

[1900] 1—2

Avis!

Într'o casă germană se primesc școlari cu viptul întreg în strada Măcelarilor nr. 22. Pentru copii dela 8—12 ani fl. 12—16 pro lună.

[1924, 1—1

Cognacul de ouă Kotányi János

se condensează sub supraveghere medicală din gălbiniș de ou și cognac.

Acesta se recomandă de către mulți medici pentru reconvașenți, cei lipsiți de sânge, bolnavi de plămâni, peste tot în contră, și au multe altele, sfăvechi, doctorul. De la vin-care slăbiciuni corporale și a organismului.

Cognacul de ouă al lui Kotányi

conține multă substanță nutritivă (la un flacon se vin circa 20 albușuri de cele mai bune), nu irită absolut, ci numai excită și are un gust atât de plăcut, cum nu îl are o a doua beutură. [1851] 2—3

A se feri de imitațiuni, mă rog a se observa cu atențiune marca de mai sus.

Unicul deposit pentru Sibiu și împrejurime: **Farmacia lui I. C. Molnar**, Sibiu, Strada Cisnădiei 59.

Trei învătăcei

se primesc în franzelăria lui **Stefan Moga**

[1812] 3—3

Sibiu

strada Bahngasse.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, str. principală nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000; Fond de rezervă fl. 70.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abzicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abzicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comand-i.

Direcțiunea institutului.

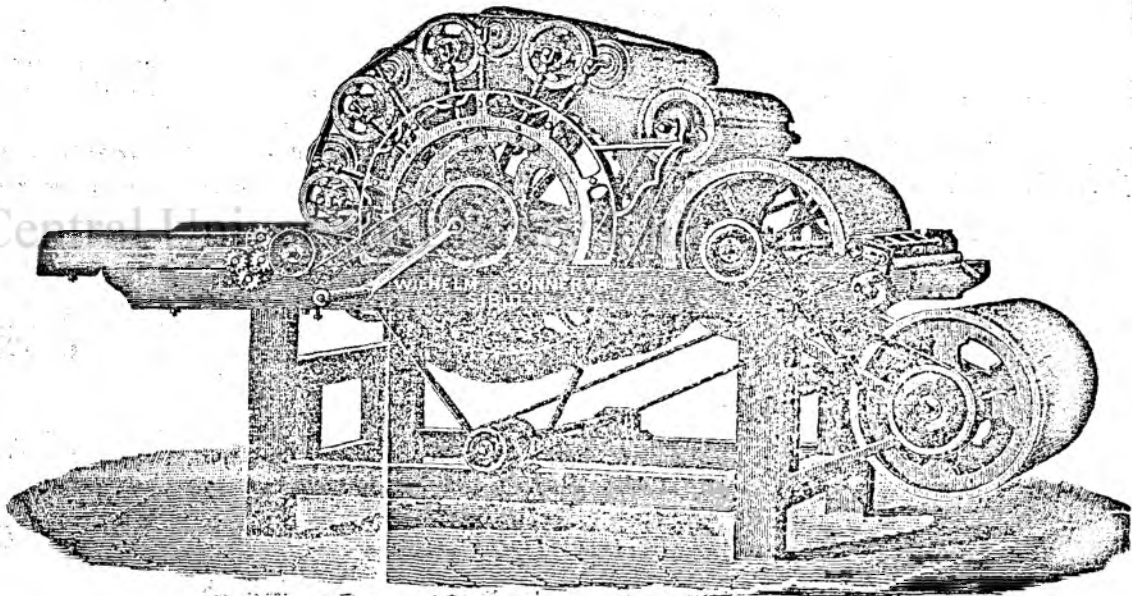
[1415] 9—7.

Wilhelm Connerth,

atelier de tâmplărie cu vapor în Sibiu, strada Gușteriții nr. 53.

Se ofere pentru construirea

mașinelor de scărmênat lâna.

Mărimea 30" cu aparat de plisă.

La construirea mașinelor țintim cu deosebire într'acolo, ca acelea fie simple, se meargă ușor și se aibă deci cea mai mare capacitate de prestațiune.

Prețuri curente gratis și franco.

[1829] 3—4

Mașine gata totdeauna în deposit.

Un mijloc de casă probat de mai mulți ani.

[482] 22—45.

Gichtfluidul lui Kwizda

Frictiune întăritoare înainte și după ture mari.

Gichtfluidul

Prețul unei sticle 1/1 1 fl. v. a.

Gichtfluidul

Se poate căpăta

lui Kwizda

Prețul unei 1/2 sticle 60 cr. v. a.

lui Kwizda

în toate farmaciile.

Gichtfluidul lui Kwizda

Depositul principal: Farmacia cercuală Korneuburg.